Ч. 64. Краків, 15. липня 1940. Рік I.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse der Redaktion:
„Krakauer Nachrichten"
Krakau, Orzeszkowagasse 7. II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrass 34 II.
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

Народній часопис для Генерал-Губернаторства

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Наради в Мінхені і взаємини у схід. Европі

Будапешт, 12. 7. — Міродатні мадярські кола переконані, що мінхенські розмови мають засадниче значіння для мирних взаємин у полудневo - східній Европі. В усіх справах, що цікавлять держави оси і Мадярщину, дійшло до повного порозуміння. Далі підкреслюють тут факт, що канц. А. Гітлер відбув свої розмови у присутности німецького та італійського міністрів закордонних справ.

Успіхи німецьких підводних човнів

ПРОТЯГОМ 6-ОХ ТИЖНІВ ЗАТОПЛЕНО 609.000 ТОНАЖУ ВОРОЖИХ КОРАБЛІВ.— НОВІ НАЛЕТИ НА АНҐЛІЙСЬКІ ЛЕТОВИЩА, ПРИСТАНІ І ФАБРИКИ. — ЗІСТРІЛЕНО 35 ВОРОЖИХ ЛІТАКІВ ТА ОДИН БАЛЬОН.

Берлін, 12. 7. — Начальна команда німецької армії подає: Згідно з остаточними підсумками акція німецького летунства проти британських кораблів, що плили під конвоєм, скінчилася знищенням одного кружляка містоти 7.000 тон і 4-ох торговельних кораблів містоти 21.000 тон. Крім того дуже поважно ушкоджено 1 кружляк і 7 торговельних кораблів, між ними 1 корабель цистерну так, що слід сподіватися втрати цих кораблів.

Минулої середи, 10. п. м., німецькі бомбовики мали великі успіхи обкидавши бомбами летовища в полудневo-східній Анґлії, уладженя пристаней на полудневому і полудневo-східньому побережжі і вкінці фабрики зброї. Після того завважено сильні вибухи і великі пожежі в будинках та складах муніції біля Пембрук і пристані Плімавтс та Свенсі. Крім того почали горіти склади погінних матеріялів у Пембрук і Портленд. Налет 7-ох ворожих бомбовиків на летовище Амієн-Ґлісі скінчився зістріленням усіх сімох літаків. Дещо пізніше зістрілено 10 ворожих мисливських літаків підчас повітряної боротьби у звязку з атакою на транспорт у каналі Ля Манш.

Минулої середи зістрілено у повітряних боях 35 ворожих літаків та один запоровий бальон. Пропало 7 німецьких літаків.

Німецькі підводні човна, завдяки корисному положенню випадових баз, затопили в останніх 6-ох тижнях до 8. липня ц. р. 609.000 тонажу ворожих торговельних кораблів. Пересічно підводні човни затопили кожного тижня понад 100.000 тон.

Італійці нищать анґлійську фльоту

Рим, 12. 7. — Начальна команда італійської армії подає, що в районі Балеарів італійські літаки дошкульно знищили анґлійську морську фльоту. Найбільший анґлійський корабель »Гуд«, сильно ушкоджений і нездібний до бою. В морському бою на Йонському морі італійські літаки поцілили теж анґлійський корабель.

У вівторок рано і пополудні бомбардували італійські літаки військові бази на Мальті. Бомби спричинили вибух зброї і пожежу в арсеналі. Також кораблі, що були в пристані почали горіти.

Італійські бомбовики зістрілили три ворожі кораблі. Два італійські кораблі не вернулися до своїх баз.

—o—

АНҐЛІЙЦІ УШКОДИЛИ ФРАНЦУСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ »РІШЕЛІЄ«

Женева, 12. 7. — Британські воєнні кораблі напали на французький воєнний корабель »Рішельє«, містоти 35.000 тон, що стояв заякорений у пристані Дакару (в західній Африці) і кількома стрілами зробили його нездатним до боротьби. Корабель »Рішальє«, що його недавно збудовано, був найсучаснішим і найсильнішим воєнним кораблем у світі.

—o—

ІТАЛІЙСЬКА КОМІСІЯ ПЕРЕМИРЯ У ТУЛЬОНІ

Рим, 12. 7. Часопис „Джорнале д' Італія" повідомляє, що до Тульону приїхала італійська комісія перемиря. Вона має повновласти перевести розмови з французьким урядом зокрема з фахівцями маринарки на тему виконности постанов про перемиря.

—o—

МІН. ҐР. ЧЯНО ВЕРНУВСЯ ДО РИМУ

Рим, 12. 7. Італійський міністр закордонних справ ґр. Чяно вернувся в четвер вполудне до Риму з візити в Німеччині. Враз із ґр. Чяном прибув німецький амбасадор фон Макензен.

—o—

Турковичі

Холм 12. липня.

В чому ця притягаюча сила Турковичів, що вони так ваблять до себе українську душу? Нічого такого, що хапало би за очі, там немає. Ні храмів величних, ні приманливого красою краєвиду, ні блеску. Тут крім старенької деревляної церковці, рідної нам своєю невибагливою архітектурою, все інше було чуже, московське, (нові будівлі школа, мова, манастир). І, як собі пригадуємо свої перші відвідини Турковичів перед 4 десятками років, народні маси, що напливали сюди кінно й пішо з околиць, до всього того нового, що повставало тут заходами росіян, ставилися, як до чужого, байдужо їм.

Усе серце прочан, уся їхня душа скупчувалася біля старенької церковці, біля освяченої вірою криниці та біля чогось нематеріяльного, чого вони не розуміли й зрозуміти не могли.

Скупчувалися біля того, що носили у власній душі, що в духовій спадщині переняли від далеких дідів-прадідів.

І коли від злочинної руки щезла церковця, коли все інше довкола залила польська хвиля, вабило й сьогодні вабить до Турковичів саме те, що залишилося від старих часів у душі народу. Вабить не тільки холмщан, але й волинян та галичан, бо в їхній душі залишилися ті самі нематеріяльні сліди стародавнього звязку з Турковичами та їхніми околицями.

Так тягне нас до старих городищ, так тягне до руїн веж і замків, до валів бувших городів, до невідомих могил, до хрестів на місці давно забутих церков.

Таксамо тягне українців в Турковичі та їхні околиці, як місця колишньої народньої слави, оборонних заборол, культури, торговлі, релігійних прощ.

Кажучи словами літописця, околиця Турковичів та самі Турковичі — це „матір городів холмських, волинських і західньо-галицьких, звідки пішла земля наша".

Власне в дальшій околиці Турковичів, там, де сьогодні нидіє містечко Городок, колись величалося місто Волинь, що дало назву всім землям сьогоднішньої Волині, Холмщини й західньої Галичини: всі ці землі творили одну досить обширну країну Волинь, голосна слава якої залишила сліди на віки навіть у далеких арабських і візантійських істориків; про цю славу нагадують нам сьогодні збережені городища, вали й народні перекази та леґенди.

По занепаді города Волині повстає, вже біля самих нинішніх Турковичів, новий осередок холмсько-волинсько-галицької землі, а саме місто Червень. Червень дає всім доокличним городам нову назву „Червенські городи". А місце, зване „Монастирищем", свідчить нам, що в Турковичах чи в кількох кроках від них, над річкою Гучвою, що впадає в Буг, стояв якийсь манастир, до якого, очевидно, збігалися народні маси рік-річно або й кілька разів на рік з усіх українських земель стародавньої Волині — зза Вепра, зза Буга й зза Белза.

Щороку народня душа вбирала в себе все нові враження від прощ до Червеня, від його володарської і культурної сили; вбирала в себе, зберегала їх у своїх підсвідомих глибинах і передала аж нам — сучасникам. Ось джерело тої таємничої сили, що сьогодні ще тягне холмщан у Турковичі, в околиці колишнього манастиря, Червеня й Волині.

В X. столітті здіймається над сьогоднішньою Холмщиною й північно-західною сьогоднішньою Волиню город Холм, куди вабить побожне серце тодішніх волинян з обох берегів Буга вславлений образ Божої Матери. Молодий Холм поволі стає небезпечним суперником для Червеня. Врешті в XIII стол. Холм одержує повну перевагу над Червенем: Червень паде під татарськими ударами й вже більше не відживає. Холм навпаки — під рукою могутнього короля Данила відбиває татарську облогу й стає столицею всієї волинсько-галицької держави.

Політичні події в народній памяті затираються й залишаються жити хіба в піснях та леґендах. Зате почуття релігійні, що звязуються з тими чи іншими історичними місцями, дуже живучі. Отак Турковичі поблизу якогось „манастирища" та Червеня стають місцем релігійних прощ, правда, льокальним, лише для південної частини Холмщини.

Коли в 1918 р. Холм з його святою Даниловою Горою окупують поляки, в холмщанах, поруч з релігійною психічною спадщиною минулих віків, прокидаються затерті в душі спогади політично-національного характеру, — Турковичі стають тоді джерелом не тільки релігійної, але й патріотичної поживи. Всі липневі щорічні свята в Турковичах мали власне характер великих національно-патріотичних здвигів і маніфестацій.

Турковичі, звязані нитками психічної спадщини з душею наших сучасників, у дні неволі Холму всесильно притягали до себе українців з усіх закутків Холмщини, а також з Волині й Галичини. Сюди їхали старі, сюди злітался масово й гаряча молодь, використовуючи народній здвиг холмщан для національного освідомлення, підогріття патріотичних почувань і наставлення волі на боротьбу за свое найсвятіше право жити власним життям. З цією метою ширилися часописи, продавалися образки й поштівки, видавалися окремі брошурки, як „Наші Зови" й т. д.

„Окупації" Холму прийшов кінець. Гора Данила стала вільною. Двері холмського собору знову відчинилися для українців. Холм знову набирає колишньої притягальної сили. Турковичі мусять трохи поблиднути в його світлі.

Але мусять надалі залишитися найсвятішим місцем південної Холмщини, як Яблочин є святим місцем для її північної частини.

Турковичі — багатюще джерело національної і релігійної поживи, чудове місце для рікрічного скріплювання духових звязків між розпорошеними холмщанами, прекрасна виховна станиця.

І тим більше, що її потребує народ, як криниці живої води.

Тому-то традицію липневого турковицького свята ми повинні повсякчасно і ревно зберігати.

В. Островський.

ПРЕМ. ТЕЛЕКІ І ҐР. ЧАКІ ВЕРНУЛИСЯ ДО БУДАПЕШТУ

Будапешт, 12. 7. — У четвер рано вернулися з Німеччини до Будапешту прем. Телекі і ґр. Чакі. На залізничому двірці витали обох державних мужів дуже сердечно.

—o—

КНЯЗЬ ВІНДСОР ҐУБЕРНАТОРОМ БАГАМИ

Ню Йорк, 12. 7. Аґенція Райтера повідомляє, що князь Віндсор призначений ґубернатором і начальним командантом військ на острові Багама.

Жнива німецького летунства

ОДИН КРУЖЛЯК І 4 ТОРГОВЕЛЬНІ КОРАБЛІ ЗАТОПЛЕНІ.

Берлін, 12. 7. — Начальна команда німецької армії подає про дальші великі успіхи німецького летунства. Біля Амієн зістрілено 7 ворожих літаків - бомбовиків. У середу пополудні німецькі боеві літаки заатакували в каналі Ля Манш недалеко Довру озброєний англійський транспорт, затоплюючи при цьому один кружляк і чотири торговельні кораблі загальної містоти 21 000 тон. Крім цього ушкоджено один кружляк і три торговельні кораблі, які зайнялись полумям. Німецькі летунство зістрілило 10 ворожих літаків, що охороняли кораблі. Чотири німецькі літаки не вернулися.

—o—

Телеґрама ґр. Телєкі до Гітлєра

Берлін, 12. 7. — Мадярський премієр ґр. Телекі вислав із кордону Німеччини телеґраму до канц. Гітлера такого змісту: »Переступаючи кордон Німеччини бажаю висловити Вашій Ексцеленції нашу глибоку подяку за гаряче й приятельске прийняття. Розмова, що ми її вели з Вашою Ексцеленцією — це доказ як глибоко закорінені в наших народах почування братерства і тісної приязни.«

Південна Африка домагається мира

Лісабона, 12. 7. — Колишній міністр національної оборони уряду полудневоафриканської унії Кірів виголосив промову у Блемфінґен домагаючись сепаратного миру з Німеччиною та Італією. Полудневоафриканська Унія може наладнати свої справи лише тоді, коли зірве з Англією і здобуде знову свою незалежність.

Франція матиме нову конституцію

Женева, 10. 7. Офіційно повідомляють з Віші, що французька рада міністрів радила в понеділок вечором під проводом президента держави Лебрена і приняла проект зміни конституції. Цей проект предложать обом законодатним установам і народнім зборам.

Народні збори мають приняти один проект, а саме, що уряд під проводом марш. Петена дістане всі повновласти, необхідні для оголошення нової конституції.

Останні вісті, що наспіли з Віші, подають, що палата послів у второк 9. ц. м. рано приняла проект зміни конституції. Проти зміни голосували 3 посли, за проектом 395 послів.

У второк 9. ц. м. сенат теж затвердив проект зміни французької конституції 225 голосами проти одного.

Конституцію ратифікують народні збори, що матимуть характер законодатних зборів.

Слід відмітити, що в нарадах послів брав теж участь б. премієр Рейно, що в наслідок самоходової катастрофи ходить тепер з перевязаною головою.

НАРОДНІ ЗБОРИ ФРАНЦІЇ ПРИЙНЯЛИ ПРОЕКТ НОВОЇ КОНСТИТУЦІЇ

Берно, 1. 7. — З Віші повідомляють, що французькі народні збори прийняли такий проект резолюції:

»Народні Збори наділяють уряд республіки, що є під проводом і авторітетом маршала Петена всіма повновластями, необхідними для проголошення нової конституції французької держави.«

Її ратифікує нарід. За тією резолюцією голосувало 569 осіб, проти 80 на всіх голосуючих 649.

—o—

„Стратеґічний відворот" до Канади

Рим, 12.7. Часопис «Джорнале д' Італія» подає, що в Англії відбувається інтенсивна підготова населення і війська до втечі до Канади. Члени англійського уряду та багачі забрали з банків височовартісні дезізи та перевезли їх до Америки. Також королівські діяманти перевезено до Америки.

Від вівтірка припинено в Льондоні продажу бензини приватним особам. Приватним власникам реквірують коні й надвишку запасної бензини. Харчі дуже сильно подорожіли. Англійська преса цинічно відмічує, що ця дорожнеча примусить усіх мужчин голоситися як добровольців до армії.

Анґлійські робітники проти Черчіля

Штокгольм, 12. 7. Між опозицією Лейбур- Парті та урядом Черчіля дійшло до отвертого розриву, і то через справу, важливу для дальшого ведення війни. Національна рада Лейбур-Парті на свому засіданні вирішила відкинути новий обороговий податок, предложений канцлером скарбу, як необхідний для фінансування війни. Як причину подано, що цей податок шкідливий передовсім для бідного населення Англії. Замість нього Національна Рада пропонує обложити новими високими податками всі вибагливі товари внаслідок чого потерпіли б тільки багатші кляси. Одначе англійський скарбовий уряд звертає увагу, що при такому оподаткуванні не зберуть цієї величезної суми, що що її потребує Англія.

Ця боротьба між робітничою партією і урядом ставить у незручне положення міністрів-лейбуристів, які перед кількома місяцями вступили до уряду Черчіля. Вони мусять тепер або виступити з уряду, або зі своєї партії. Англійське робітництво закидає урядові, що він боронить інтереси заможніх верств зі шкодою для біднішої частини населення. В обличчі смертельної небезпеки, що висить над Англією, почалася там ще й внутрішня боротьба.

МАСОВІ ПРИСУДИ В АНГЛІЇ

Зі Штокгольму повідомляють, що в Англії панує переполох. Супроти чужинців стосують строгі репресії за будьяку малу провину. Щодня суди оголошують масові присуди за нелеґальну діяльність. Це панічний страх перед невідомим завтра.

Франція та її минуле

У найдавніших часах нинішню Францію замешкували галійці, про яких не один з нас учився ще в гімназії. Тоді ці терени не творили одноцілої держави, а були поділені на цілий ряд малих держав, що часто-густо зі собою воювали. Деякі складові частини нинішньої Франції належали до римської імперії, як прим. від 153 р. перед Хр. Рівієра, а від 125—118 р. п. Хр. Провінція і Галія Нарбоненсіс. У рр. 58—50 ж. Хр. славний римський полководець Цесар підбиває цілу Ґалію під римське володіння. Про цю війну залишив він свої цікаві спомини.

Одначе вже десь від 250 р. по Хр. зачинають на цілковито златинщену Ґалію напирати західні германські племена франків, алеманів, бурґунів та ін. У 412 р. терен Ґалії є поділений між державами Франконії, Візиготів і Бурґундії. Перший франконський король з роду Меровінґів Кльодвіґ (481—511) підбиває цілу Ґалію, а в 496 р. франконська держава приймає християнство. Від 843 р., за Людвіка Побожного (сина Карла Великого) починається властива французька держава. За Каролінґів (880) державку Льотринґію розділено між Німеччину й Францію.

Підупалу за Каролінґів Францію приводить до сили нова династія Каметинґів (987—1328). За тієї династії королівська влада набирає щораз більше сили та значіння. Королі починають боротьбу з римськими папами й на якийсь час римські папи осідають у Франції (Авіньон).

За панування династії Валюа Франція провадить затяжну боротьбу з Анґлією. Ця війна перейшла до історії під назвою столітньої, хоч тривала від 1339 р. до 1453 р., себто 114 літ. По закінченні столітньої війни з Анґлією, в якій Франція багато понесла поражок та все таки війну виграла, зачинає Франція свої очі звертати в сторону своїх сусідів, зокрема Німеччини й Італії. За Генриха II. Франція займає Мец, Туль і Верден. Та вже в рр. 1560—1600 у Франції тривають домашні війни на релігійнім тлі (ґуґеноти).

Коли до влади приходять Бурбони, Франція, виснажена домашніми війнами, знову приходить до сили й її зовнішня політика переходить знову до наступу. Приходить обєднання цілої влади в руках короля (абсолютизм) і війни з Німеччиною, Анґлією та Голяндією.

Франція замішана в сукцесійну війну в Еспанії, а опісля в Австрії, тратить деякі свої кольонії на річ Анґлії. Корупція й фінансова руїна допроваджує в 1789 р. до вибуху комуни.

Роки від 1792 аж до реставрації другої республики, це роки домашніх воєн й воєн з різними европейськими державами (Анґлія, Німеччина, Росія і т. д.).

За другого цісарства (Наполеон III.) Франція веде цілий ряд імперіялістичних воєн з Росією, Австрією, Прусами, в Мексику і Китаю.

Рік 1880 започатковує розбудову французької імперії. Вже в 1904 р. Анґлія приєднує Францію до своєї політики окруження Німеччини. Рік 1919 — це завершення версальським диктатом розбудови французької імперії.

КОЛЬОНІЇ

Французька імперія до закінчення війни з Німеччиною 21. червня 1940 р. була третьою щодо величини державою в світі по Анґлії й російських просторах. Одна дванацята частина світа належала до Франції, а Париж став столицею світа. Неодна людина мріяла раз побачити це місто. Одна девята частина людства нашої землі була під французьким володінням, а французька мова дзвеніла зачавши від Африки через Азію, Австралію до полудневої Америки.

Франція провадила війни у всіх частях світа, на всіх континентах, зі всіми народами, що мали свої кольоніяльні посілості.

У XVIII. сторіччі провадила вона війну з анґлією в Америці. Французи зайняли скорше землі в Канаді та північній Америці, що творять тепер З. Д. П. А. Загрожували теж Бразилії. Австралія, Китай, Індії й ін. все були ласим шматком. Коли Франції не повелося в Америці, свої посягання звернула на іншу частину світа — Африку.

Західня фр. Африка, що простягається від Сенеґалю, через Судан, до пустині Сагари обіймає 4,5 міліона км². Дальше йде 2,5 міл. км.² простору рівникової фр. Африки. Над Середземним Морем Альжир не уступає своєю величиною Рівниковій фр. Африці. Дальше Туніс, Марокко, Сомалі, Ніґерія, Мадаґаскар і Ревніон замикають цілість французьких посілостей в Африці.

Азійські фр. посілості є дещо менші простором, але не менше важні: частина Індій, Індохіни, Сирія і Лібанон. В Америці французьке володіння простягається над Ґвяною, ославленою карною кольонією, Мартініка й ін. Крім цього по світовій війні як воєнна добич припали їм бувші німецькі кольонії Того й Камерун. Над ними Франція справувала мандат. Крім цього Нова Каледонія, Нові Гебриди, Таїті й багато різних островів і острівців в Океанії й на різних морях це все разом творило французьку імперію, що простором була більша ніж ціла Европа.

Поверхня всіх фр посілостей в Африці разом начисляє 8,157.428 км², в Америці 580.374 км², в Азії 870.695 км² і на Океанії 34,5 тисяч км². Разом у всіх посілостях майже 112 міліонів населення.

Французькі посілості в Африці майже всі лучилися зі собою й були найважнішим резервуаром сирівців для Франції. Особливо черпала звідси Франція руду заліза, цини, дерево й кавчук.

ТОРГОВЛЯ Й ПРОМИСЛ

Про господарку Франції взагалі говоритимуть числа. Населення Франції в 35,7% займається хліборобством, риболовством і лісництвом, 35,1% промислом і гірництвом, 16,5% торговлею, себто на інші заняття припадає тільки 12,7%. Поверхня Франції займає 211,310 км² управної ріллі (38,4% цілої поверхні). Як бачимо, Франція була рільничо-промисловою державою, що є все найкращою запорукою здорової розбудови й господарки держави.

Величезне господарське значіння для Франції мали Ельзас і Льотрінґен, що їх Франція прилучила до себе версальським договором (вугіль, поклади заліза, промисл залізний і текстильний, управа тютюну й винограду й ін.).

Найважніщі французькі зложища вугілля є в околиці Ліль, коло С. Етієн, Крезо, коло Мецу й у Фляндрії. А проте Франція не була в силі покривати своїх власних запотребувань й спроваджувала вугілля між іншим з Німеччини та Анґлії. Коли б навіть Франція, по здобутті німецькими частинами Фляндрії, не була мілітарно зломано, то саме вугляна квестія була б змусила її до капітуляції.

Щодо залізних зложищ, особливо в Льотрінґен, Франція була найбагатшою країною Европи. Проте багатств заліза Франція не вміла використати й залізну руду в величезній кількості вивозила до інших держав, особливо Бельгії й Німеччини. Текстильний і шовковий промисл скупчувався коло Ліону. Такsамо хемічний промисл був розвинений, а люксусові вироби французькі були значні в цілому світі.

Франція мала своє власне залізо, кокс, нафтову ропу, цинк, золото, срібло, цемент, цину, амонію й багато всякої всячини, але й мала своїх Блюмів і Мандлів, що жидівською господаркою доґосподарилися до решти.

Крім цього величезні земні скарби крилися в кольоніяльних посілостях: вугіль (Індокитай, Альжир, Марокко), залізо (Альжир, Туніс), золото (Мадаґаскар, Ґвінея), срібло (Альжир), цинк і цину (Індокитай й Альжир). Вовну й бавовну мала подостатком у Сирії, Альжирі, Марокко, Тунісі Індокитаю, Того.

На нафту Франція була біднішa й мусіла спроваджувати її з Ірану й Румунії.

Франція вся зелектрифікована і то коштом німецького вугілля, що ним Німеччина сплачувала відшкодування після світової війни. Торговельні зносини піддержувала Франція з усіми краями Европи і зі всіми частями світа. Процвітала торговля, росли багатії, а притому ширилось підкупство і розпадня, завдяки жидівській плютократії, комуністам та партійній гризні. Врешті скінчилося...

Сік трансіт ґльорія мунді!

Я. Домазар.

Після важних нарад

Чяно, Телекі й Чакі виїхали з Німеччини. Розмови мадярських політиків із Гітлером.

Мінхен, 12. 7. — Мадярський премієр ґр. Телекі й міністер закордонних справ ґр. Чакі відвідали у Мінхені Гітлера та відбули з ним довшу розмову. Слід відмітити, що в тому самому дні був у Мінхені італійський міністер закордонних справ ґр. Чяно. Всі вони прибули до Німеччини на запрошення німецького уряду.

На залізничому двірці в Мінхені привітав мадярських гостей мін. Рібентроп із іншими державними достойниками.

Слід відмітити, що й ґр. Чяно був на авдієнції у канц. Гітлера. Розмови затіснили традиційну німецько-італійсько-мадярську приязнь.

Після відвідин у Гітлера мін. Рібентроп приймав гостей сніданням. Відтак виїхали вони до Хінзе, де відвідали ранених німецьких вояків. Того ж дня в 7-ій вечором мадярські гості виїхали спеціяльним поїздом зі Зальцбурґу. Небаром виїхав теж ґр. Чяно.

Румунія віджидівлюється

Букарешт, 12. 7. — Румунський уряд рішив, що продажа акцій нафтового товариствам чужинцям дозволена тільки за згодою держави. Досі треба було дозволу лише на продажу поіменних акцій чужинцям, а власники нафтових товариств такого не потребували. Водночас заборонено перепродажу тих акцій, що є в посіданні чужинців.

Дальше постановлено усунути з урядових посад усіх жидів. Зокрема жиди захопили в останньому році добре платні місця у суспільній безпеці, у міністерстві скарбу, при залізниці, тощо. Тепер їх усіх звільнено.

Відомо, що жиди в Румунії, як усюди, намагаються викликати внутрішній хаос, будучи на послугах чужих аґентур.

Арештування ґен. Антонеску

Букарешт, 12. 7. — Дня 9. ц. м. арештовано в Предялі ґен. Антонеску й відставлено під охороною поліції до Букарешту. Ґен. Антонеску був у 1937 р. шефом румунського штабу, а в 1938 р. міністром закордонних справ. З уваги на симпатії до »Залізної Ґвардії« при кінці 1938 р. звільнено його зі становища корпусного команданта в Кишиневі. Дня 3. липня ц. р. ґен. Антонеску був на авдієнції у короля і зясував йому без обиняків положення Румунії. Говорять, що це й стало причиною його увязнення. Ґен. Антонеску належав до найвизначніших ґенералів і має серед армії великі симпатії.

Село Турковичі та його околиці

Немає у нас на Холмщині українця, котрий би не чув про Турковичі, а дуже мало є таких, що не побували на турковицькому святі 15-го липня. Чому ж то »Турковичами сливе вся земля холмська«? Звідки вони взялись? Відколи там знаходиться Чудодійний Образ Турковицької Божої Матери?

На ці питання важко дати відповідь, бо вони й досі не висвітлені в нашій історії. Наведу лише те, що відомо з літописів і народніх переказів.

Знаємо з історії, що війна поміж польським князем Мечиславом і київським князем Володимиром Святим в кінці X віку провадилась за Червенську Землю, себто за територію, що її осередком був город Червень (нинішня Холмщина). Війна ця закінчилася перемогою Володимира, що, по словах літопису, »зая гради їх (поляків), Перемишль, Червен і іни гради«. Від того часу про Холмщину й Підляшшя маємо вже історичні відомості під назвою »Червенські Городи«. Першу історичну згадку про Червенську Землю знаходимо у чеського літописця Чайки. Город Червень, на думку більшости учених, лежав над великою сплавною тоді рікою Гучвою, — там, де тепер село Чермно, томашівського повіту на Холмщині. Біля Чермна є село Ваків. У місцевого населення зберігається передання, що на місці сіл Чермно-Ваків стояло колись місто Червень чи Червенськ, одна з вулиць називалась Київською, а по народньому »во Києв« — пізніше Ваків. У віддалі ½ кілометра від Чермна залишився великий земляний насип високости 3 сяжні; цей насип називається й досі »Замчисько«, а народній переказ подає, що тут стояв колись княжий замок. Довкола Замчиська бачимо вали, при розкопах котрих знаходили багато кістяків, людей, мідяні хрестики та монети; це вказувало б на те, що дійсно вдавнину була тут фортеця. Назви довколишніх сіл вказують на те, що Червень був дуже великий, його передмістя тягнулися кілька кільометрів: »Тишівці« — колись »Тушевці« — очевидно передмістя, де мешкали шевці; ще й нині на цілій Холмщині відомі тишовецькі чоботи. »Конюхи«, — там жили княжі люди, що випасали стадню. »Чесники« — колись »Чашники«, де жили прислужники, що подавали напитки до княжого стола. На місці, де нині село Дуб (в 10 кільометрах на схід від Чермна) ріс колись височенний дуб, а на його вершку стежила за ворогом сторожа. Поміж Чермном і Тишівцями, гущі старого лісу, місцевість називається »Торговиця«, — мабуть на цьому місці перед віками відбувались ярмарки в городі Червні. Біля Чермна на протилежному боці ріки Гучви біля села Туркович місцевість називається »Манастир«; народній переказ подає, що там був славний колись манастир. Це перша така згадка про Турковичі.

Унійтський епископ Лев Кішка згадує у своїй хроніці, що після розгрому Великої Моравії мадярами в 906 році багато словянського духовенства східнього обряду втікло на Холмщину, а в тому числі 4 епископи: Іван, Антін, Аникій та Ілля. Вони прибули до Червеня і там їх гостинно прийняли монахи сусіднього манастиря в Турковичах.

На підставі цього народнього переказу і згадки епископа Льва Кішки виходило б, що ще перед офіційним прийняттям православної віри святим Володимиром, віра ця міцно вкорінилась вже в Червенській Землі, себ то на Холмщині, де був навіть Турковицький манастир з епископами.

В 1240 році (рівно 700 літ тому), як подає Никонівський Літопис, татарський хан Батий, зайнявши Київ, підійшов з ордою і до Червеня та не міг його здобути, бо залога столиці завзято боронилась під проводом боярина Томи Ратиборовича (від імени того боярина походить назва села Ратиборовичі в Грубешівського повіту). І хто зна, чи пощастило би татарам взяти Червень, якщоб не зрада одної жінки, що жила по другому боці ріки Гучви. Вона то показала татарам підземний хід, куди можна дістатись у город. Ще й досі місцеві люди показують високу могилу, що називають її »Баба могила«, де татари поховали цю зрадницю. Татари зруйнували тоді город Червень до тла. З нього і сліду не залишилось. Пропав тоді і Турковицький манастир. На місці його виріс вчасом ліс, що видно з оповідання про перевезення Володиславом Опольським Чудодійного Образу Божої Матери з Белза до Ченстохови в кінці XIV. віку.*) Цей Чудодійний Образ Владислав Опольський забрав із Белзької княжої церкви. По дорозі образ поставили на ніч в лісі біля Туркович; значить, що там не залишилось тоді від колишнього манастиря навіть каплички. Раненько на другий день, коли Володислав рушив з образом в дорогу, на місці, де стояв цей образ появилась у дивному сяйві ікона Божої Матери: Пречиста Діва виявила таким чином Свою волю, щоб Турковицький манастир був відновлений. Люди поставили каплицю, а потому церкву, в якій умістили Чудотворну Ікону. Тисячі прочан збіралося у Турковичах, шукаючи полекші для душі й тіла. Слава Турковецького манастиря, Пречистого Образу і чудодійного джерела, яке тут повстало, пролунала на всю Холмщину.

В. К.

*) Володислав Опольський, зі шлеських Пястів, 1366 р. мадярський палатин, 1372—78 рр. з доручення мадярського короля Людвика правив Галицьким королівством, він звав себе королем Галичини й бив окрему галицьку монету.

На Свято Туркович

За Гучвою погасне сонце,
Поглянуть зорі в нашу ніч.
Ми йдем вперед, ми йдемо просто
До наших ясних Туркович.

Храмове свято в Турковичах на Холмщині, що його рік-річно 15. липня на Положення Риз Пресв. Діви Марії тут святкується, мало в собі впродовж довгих років, а зокрема останніх 20-ти років польського панування не тільки характер релігійний.

Цей празник був завсіди тут спонтанним національним виявом відродженої після 1918 року нашої Холмської Землі. Рік-річно в Турковичах збіралася 15. липня українська еліта Холмщини: священство, церковно-громадянські діячі, інтелігенція, селянство — цей найтривкіший фундамент українського населення між Вепром і Бугом, що, не зважаючи на найбільший ворожий гніт, витримуючи важкі історичні удари західнього сусіда, вправді під сильним напором трохи вищербився, але таки встояв.

Молодь Холмщини, не зважаючи на заборони польської поліції, робила десятки й сотки кільометрів на колесах (роверах) і пішки, щоб зустрітись бодай один раз у рік тут під Покровом Турковицької Пречистої Божої Матери. Маси прочан з Волині й Галичини зливались у непроглядне відпустове море української маніфестації і рік-річно демонстрували з Многострадальною Холмщиною біля руїн Славного Червеня над Гучвою. Тут впродовж двацятилітньої польської сваволі раз у рік оживало і сміялось знову скроваване серце українського Прометея — Холмщанина, що вертав покріплений духом з турковицького відпусту додому, щоб дальше орати рідну скибу на славне будуче жниво, що саме тепер маємо щастя своєю працею його дальше продовжувати.

Не зважаючи на гострі перепони польської цензури, українська преса у Львові рік-річно появлялась на турковецьке свято із окремими числами, додатками й репортажами, що плили через руки

Остання подорож

за Польщі до Туркович

Ясно світило сонечко й гріло світ своїм гарячим промінням. Все цвіло й зеленіло. Природа співала пісню життя й радости. Здавалось, що на світі нема ні горя, ні смутку.

Наближався день 15-го липня, свято Туркович. Жахлива весна й літо 1938 року на Холмщині. Немов би хто туман розстелив, так темно й сумно було від горя.

Стогнала Холмщина від »християн«-сусідів, валилися церкви. Люди цілими ночами не спали, очікуючи кожньої хвилини, що прийдуть нищити Дім Божий. Довкола лиш плачі та зітхання.

Серед такого настрою наближався день 15. липня — свято Турковицької Божої Матери. Чим ближче був цей день, тим частіше приходила в голову думка:

— Що буде? Невже ж не підемо цього року до Туркович?

Хресні ходи заборонені. Щодня нові арешти священиків...

Правда, капличка на Турковицькому цвинтарі ще стояла. Але ніхто не знав, чи достоїть до свята. Я вирішила за всяку ціну дістатись туди.

Ми виїхали кіньми. 13-го липня ввечорі. Комбінували так, щоб приїхати до Туркович напередодні свята вдосвіта, бо ходили чутки, що не будуть нікого пускати.

На фірі їхало нас шестеро: двох священиків, жінка й син одного з них, я і візник. Погода була чудова, прекрасна липнева ніч. Але настрій в нас — сумний, пригноблений. Говорили мало. Кожний думав те саме: »Чи стоїть ще капличка? Чи буде свято? Чи доїдемо щасливо?«

Почало благословлятися на світ, коли ми наближалися до Туркович. Віхали в сусіднє село.

— Слава Ісусу Христу! — поздоровлювали нас люди й питали, куди їдемо.

При згадці про Турковичі, сумно хитали головами. В жінок на очах сльози.

— Ми також хочемо йти, але поліція каже, що свята не буде — казали.

По такій розмові ставало ще сумніше.

Їдемо дальше. Аж ось вже і Турковичі. Раптом перед нами якийсь відділ... Військо, чи поліція? Всім приходить одна думка:

— Розвалили церкву в Турковичах, не впустять туди!

Уста жінки священика шепчуть:

— Під Твою милість...

Всі ми відрухово перехрестились...

Коли відділ наблизився, ми пізнали, що це вязні під єскортою.

— Чи не валили Турковицьку каплицю? — промайнуло в голові...

За пару хвилин вїздимо в самі Турковичі. Люди вітають нас з плачем і радістю. Довідуємось, що каплиця ще стоїть. Пару днів тому арештували місцевого архімандрита й вивезли кудись. Люди боялись, що не буде кому Службу Божу відправити.

Перш за все йдемо до каплиці помолитися перед Чудодійним Образом і подякувати Пречистій за щасливий приїзд. На цвинтарі вже деціо людей. В каплиці зустрічаємо місцевого архімандрита, що відправляє акафист. Яким чудом він тут? Випустили його під умовою, що не покажеться в Турковичах, але не витривав старенький і прийшов.

— Хай буде, — казав, — що Бог дасть!

Всі ми спільно відправили коротенький молебень. До каплиці входить якась старенька жінка, стає на коліна і, простягаючи руки до Образу, кличе:

— Мати Божа, Царице Небесна! Заступись за нас! Покарай мучителів! — і починає плакати...

Мене душить у горлі. Стає так важко! Вдивляюся в Образ Богородиці, і здається мені, що в її чудових очах блищать сльози...

Під вечір починають зїздитись священики й сходитись люди. Якимсь чудом передістався туди один хресний хід. Настрій сумний, пригноблений, не такий, як щороку. Чути оповідання про руйнування церков, арешти священиків, катування людей.

Пізно ввечері, по Службі Божій, люди розміщуються гуртками довкола каплиці й починають співати:

»Волинь Почаєвом славне,
Яблочином Підляшшя,
А Турковичами живе
Вся земля Холмська наша...«

Зпочатку поодинокі голоси несміло. Але незабаром відважніше, голосніше. Врешті, могутній спів тисячі паломників залунав над старою Гучвою, славним Червенем і, здавалось, усією Холмщиною.

Сильно втомлена дорогою й всім пережитим, засипляю на траві під звуки пісні:

»Не бійся кривди, Холмщино,
З тобою Мати Божа,
А з Нею вірний Холмський люд
Всі кривди переможе!«

молодих кольпортерів з Турkович по цілій Холмщині. Відпустове місце біля городища давнього Червеня чомусь ніби інстинктовно притягало всіх, а зокрема нашу еліту до себе. Бував тут нераз і теперішній провідник УЦК. проф. д-р В. Кубійович, що в 1938 році в зеленім, пластовім однострої, піщки з мапою, нотесом і палицею широкими кроками міряв Холмщину та оглядав найсвіжіші національні рани — руїни тільки що розвалених 115 церков.

Сивий уже співець Холмщини, письменник Володимир Островський, навязуючи до канви своїх творів публіцистичну працю, рік-річно засипав цінними літературно-історичними статтями українську пресу, що широким відгомоном нуртували думки Холмщини, видаючи при тім у Луцьку окремі образки Турковицької Божої Матери, що так масово тут тепер розповсюджені.

Сеніор українського церковно-громадського руху на Холмщині Семен Любарський, не оминаючи ні разу цього свята своєю присутністю, протягом 20-літньої польської неволі вперто і послідовно ширив культ Туркович, як єдиний може рятунок нашої національної свідомости, що раз у рік тут поновлялася й оживала, видаючи при тому брошури про »Турковицький Образ Божої Матери« і про »Турковицький манастир«.

Дитячий журналик »Дитина« під редакцією Івана Коровицького виганяв просто з хат »холмських кучерявих внуків« на турковицький храм.

А крик у репортажах відомого публіциста Которовича про щорічні турковицькі здвиги на Холмщині подвоював з кожним роком прочан.

У висліді зроджується під пером о. Павелка славна церковно-релігійна пісня, що після заборони »Боже Великий Єдиний« розноситься тут луною по всіх церквах:

»Волинь Почаївом сливе,
Яблочином Підляшшя,
А Турковичами живе
Вся земля Холмська наша.

Тут сонми всіх небесних сил
Вкривають нас крилами,
Тут наші предки із могил
Встають, щоб бути з нами...«

Турковичі стали, зокрема в останніх часах, символом українського духа й атракційним пунктом Холмщини. Тут просто відродилась і росте давня наша світла слава княжих часів, що якраз тепер маємо нагоду її дальше в нас культивувати, бо »Многострадальна Холмщина« вже рушила вперед, щоб наздогнати втрачену славу Данила.

М-р М. Середюк.

В день празника перша Служба Божа почалась в третій годині ранку. Проповіді дозволено було говорити тільки по польськи. Не зважаючи на те, всі священики виголошують їх українською мовою. Кожна відправа закінчується співом: »Під Твою милість« і голосним плачем людей. Поліцаї ходять, приглядаються, та не мають відваги реагувати, бо в очах прочан читають страшну ненавість. При кінці головної Служби Божої, яку відправляє найстарший віком священик о. мітрат І. Левчук, приїздить авто й знову арештують архімандрита. Всі думають, що зараз почнуть валити каплицю. Але ні, віїхали...

По водосвятті всі йдуть до каплиці »попрощатись« з Чудодійним Образом. Цей момент годі описати. Не тільки жінки, але й мужчини майже мліли підчас »останнього цілування«...

Врешті почали розходитись і розїзджатись з важкою думкою:

— Що буде на другий рік?

Люди розійшлись і:

»На могилках тепер одна
Стоїть мала каплиця,
З небес зійшла сюди Сама
Покривджена Цариця«.

На другий день таки прокляті зруйнували каплицю...

Мати Божа залишилася без пристанища й пішла в «комірне» до Грубешова...

Цього року, як завсіди підуть знову тисячі людей до Туркович славити Пречисту Діву. Усміхнеться їм її облича й в очах засвітяться вже сльози радости. Вже зможуть спільно молитися. Не стало Каїнів, що катували вірних, валили Храми Божі — покарав їх Всевишній за всі знущання.

Же-Ка.

З голосів преси.

Заходи анґлійського амбасадора в Москві

»Франкфуртер Цайтунґ« з 7-го ц. м. приносить обширну телеґраму свого кореспондента з Москви. Головний наголовок цієї телеґрами: »Сер Штаффорд Кріпс у Москві«, підназоловок: »Залицяння анґ. посла до СССР. Ось вона:

„Анґлійські турботи, щоб створити кращі відносини з Совітами, знайшли свій вислів у висилці сера Штаффорда Кріпса. Кріпс, який негайно після свого приїзду до Москви розвинув живу діяльність для поправи анґлійсько-совітських взаємин, викликав, здається, в Анґлії надії, які роблять дуже дивне враження. Яку ж ролю грає в дійсности сер Штаффорд Кріпс? Чи він справді знайшов у Москві можливости навязати знову майже порвані вже нитки? Чи це взагалі людина, яка була б усилі впливати хоч сяк-так на керманичів російсько-совітської закордонної політики? Обставин, серед яких опинився тут сер Штаффорд, при найкращій волі не можна вважати корисними. Він виходив з тези, що німецько-совітська приязнь подекуди завмірає, бо Кремль дивиться з журбою або бодай з пересердям на успіхи німецької зброї. Тією своєю тезою переломив він спротив проти своєї місії, що був у льондонському міністерстві закордонних справ, зокрема у державного секретаря Батлера. Кажуть, що він зєднав для себе і своєї ідеї анґлійських політиків, які ніколи не мали до діла з Росією, але що стрінувся з гострим спротивом саме у тих установах і тих урядовців, які у політиці супроти Росії зібрали були вже досвіди. Також у Москві зараз у перших днях свого послування пересварився Кріпс з знавцями краю. Із французьким радником амбасади, послом Баяртом, бистрим теоретиком та основним знавцем Совітського Союзу мав сер Штаффорд Кріпс зараз при першій своїй зустрічі гостру суперечку, бо виявилось, що між ними панує непереступна ріжниця думок. Політична активність нового анґлійського амбасадора обмежувалась спершу примусово до гурту закордонних дипльоматів. Перед ріжними шефами місій, з якими він обмінявся чемностевими відвідинами, Кріпс висловлював без обиняків свої надії на німецько-російське напруження, яке стало вже прилюдною мрією цілого анґло-саського світа. Анґлійські та американські кореспонденти знайшли теж доступ до нього. Вони вислухували терпеливо, але й — треба це підкреслити — трохи здивовано його тези. Ніхто з отих кореспондентів не перейняв у свому звіті поглядів амбасадора.

Що зумів вдіяти сер Кріпс у коротких хвилинах, що їх перевів досі з совітськими достойниками? Очевидно, він склав на початку свого урядування візиту у Молотова, який тепер присвячується балтійському та басарабському питанню. Він відвідав теж комісаря для закордонної торговлі Мікояна, який зайнятий переговорами зі скандинавськими державами, вкінці відвідав однаково сильно зайнятого заступника комісаря закордонних справ, Лозовського. Люди пригадують собі чисто технічні труднощі, які треба було усунути, заки Кріпс вкінці міг передати свого поручального листа російсько-совітському голові Союзу, Калінінові. Перші два тижні його побуту у Москві минули, заки він узагалі міг урядувати формально в характері амбасадора. Коли ж урешті станув він у Кремлі перед Калініном, то гадав, що втне щось дуже зручного, коли вплів у свою промову, що Анґлія — мовляв — розуміє, що Совіти прямують до найпершого становища на південному сході. (Того самого дня червона армія вмашеровувала до Басарабії). Чи Анґлія розуміє... Яке це нині може ще мати значіння? Саме у цих днях Румунія зреклася безвартісної анґлійської ґарантії.

Анґлія готова, чуємо, відчинити знову шлях ввозу на Владивосток, де безумовно зупинила була важні достави. Таким робом вона дає можливість совітському урядові спроваджувати знову цінні сирівці, напр. мідь і цину, що їх дуже треба у Москві та яких не хотілось би посилати дальше до Німеччини. Але чи справді треба вірити, що відкликання одної шикани, припинення одного з засобів бльокади, вистарчає, щоб створити знову приязні звязки між обома державами? Чи справді треба вірити, що Совіти, які так довго мусіли боротися з анґлійською напушеністю та анґлійськими визовами, тепер раптом розплинуться у вдячності, що покинуть випробовану співпрацю з німецьким партнером, щоб робити сумнівної вартости інтерес з учорашньою світовою потугою, яка нині розпадається? Як у дійсності виглядають ті добрі взаємини, про які казав Черчіль, про це свідчить закінчення одного анґлійсько-совітського інциденту на Далекому Сході. Як може пригадують собі читачі, анґлійські воєнні кораблі затримали обидва совітські пароплави „Селенґа" та „Маяковський", як такі, що ніби ведуть контрабанду. Віддача тих кораблів була одною з совітських передумов із квітня ц. р., під якими можна б легче навязати анґлійсько-совітські торговельні розмови. Справді, обидва ті кораблі знайшлись тепер на волі. Але — і це мабуть найкраще характеризує правдивий стан річи — багатовартісний ладунок, на якому чейже найбільше залежало Совітам, залишився в анґлійських руках. Треба бути дуже наївним, щоб думати, що така поведінка зможе заохотити совітсько-російських державних діячів, щоб вони прихильно вислухували залицянок сера Штаффорда Кріпса."

Швеція та її будуче становище у Скандинавії

Дуже цікаву, живо й гарно написану кореспонденцію зі Штокгольму приносить те саме, вищезгадане недільне число **»Франкфуртер Цайтунг«** п. н. **»Поміж так і ні«**. Стаття займається складною міжнародньою позицією Швеції та наприкінці делікатно натякає на поважну ролю, що її Швеція могла б відіграти у міжнародніх відносинах на ширшому терені, як лише Скандинавія. Вся стаття складена в той спосіб, що чотири скандинавські держави представлені як члени квартету, які довгі роки грали на спільній естраді, дарма, що інколи не дуже взаємно гармонізували: Швеція — перша скрипка, Фінляндія — чельо, Норвеґія — віоля та Данія — друга скрипка.

„...У політиці така спільна гра багато трудніша, ніж у чистій камерній музиці. Тому й у тому квартеті були скреготи та різниці. З уст данського премієра впали були тверді слова: „Данія не хоче бути псом на шведському шнурку". Це, казали собі тоді люди, вислів найслабшого грача, трактованої завжди по мачушому другої скрипки. Трохи люди гнівалися, трохи здвигали раменами, але остаточно грачі виступали далі разом на естраді, чи то у північних конференціях міністрів закордонних справ, чи на ліговому женевському терені. Вчасним літом 1939 р. грали в одному куснику дует чельо і перша скрипка, — інші інструменти тоді мовчали. Це був дует Аляндських островів. При повторюванні цей твір втратив свій блеск і звук. Барабан загудів іззовні та приглушив музику обох концертантів. Вони вправді знову потім грали разом, але їхні струменти не хотіли вже згоджуватись..."

У серпні й вересні 1939 р. (читаємо далі) »грав той квартет голосніше, ніж колинебудь«. Але варіяції на улюблену тему любови до північної природи й фолькльору були цим разом якісь дуже модерні та незрозумілі для самих виконавців. Вони складалися з таких мотивів, як спільнота господарських інтересів, зброєння, оборонний союз, ґарантії, — і рідко доводили до гармонійної цілости.

„Аж одного дня челіст на сході опинився на своєму терені серед барабанного гамору, осамітнений, підтримуваний достроєм приятелів, який звучав дійсно, як музика з далекої далечіні. Воно було для всіх очевидне і цього всі здавна лякалися. Квартет розлетівся. Хто був винуватий? Вина не була по нічиїй одній стороні, лиш у тому, що всі четверо не хотіли у минулих роках розуміти своєї географічної ситуації й історичних наук та що виступали на фальшивій естраді..."

Тут переходить автор до розгляду психольогічних та політичних реакцій, що постали на шведському державному ґрунті, як наслідок непередбачених подій у Фінляндії, Данії та Норвеґії. Швеція одна єдина вийшла ціло й ненарушено з хуртовини, що перейшла по Скандинавії. Фінляндія важко ранена, Норвеґія таксамо, та ще й утратила змогу розпоряджатися суверенно на своєму терені, Данія вправді зберегла свій потенціял та свою державність, але опинилася під крилами могутнього сусіда. Швеція залишилась у щасливому, але й у незручному положенні. Вона помагала фінням та — по змозі своїх сил — і норвеґам, приймаючи доброзичливо маси норвезьких збігців. Зрештою почувала себе завсіди якоюсь упривілеєною великодержавою, тільки не знала, на яку ногу станути. Тому завернула на позиції строгої добровільної ізоляції. Найбільше признання у шведів здобув собі міністр освіти Браґе своїм висловом, що — мовляв — »ми скрутились перед небезпекою як їжак та виставили свої кільці на всі сторони«.

„Але позиція скрученого їжака навіть для самого їжака на довший час невигідна. Життєві потреби домагаються свого. І шведський їжак теж почав в останньому часі трохи розкручуватись та розглядатись. Світ став інший, не лиш на півночі, але й у цілій Европі. Те, що раніш можна було вважати елементарною катастрофою, тепер починає приймати вид історичної конечности. Шведи, які залишились у тому зміненому світі такі самі, якими були, ставлять собі тепер питання: „Що тепер буде з нами? Чи й ми маємо змінитись?" Разом із цим питанням починає лунати знову запит: що роблять наші сусіди, колишні співтоварищі з одного квартету. Що діють інші сили в Европі..."

У відповіді на актуальні шведські сумніви лунають там тепер голоси з двох таборів. Одним із них є табор староконсервативістів, старолібералів та ортодоксійних соціялістів, які поручають бути вірними собі й старому північному характерові, себто тривати при старому світогляді і старих формах. Автор каже, що у практиці це значить — поворот до самоізоляції і спротив проти всяких новин. Зате другий табор складається з тих, які голосно починають пригадувати землякам, що »мусить щось нового статися і ми самі мусимо до того причинитися, щоби було інакше«. Так говорять молодоконсерватисти й молодолібералі і ці погляди висловив найяскравіше шведський історик - діяч Пер Енгдаль у своєму новому творі »Історичний шлях Швеції крізь століття й у будуччину«.

„Ясно, що мужі, які мають енергію зревідувати свої старі погляди та поставити нові, невигідні, вимоги, не хотять обмежитись лиш до закордонно-політичних питань. Ідея північної спільноти виринає й у тому таборі: „Спершу дует між Швецією та Фінляндією, який потім треба буде поширити на Норвеґію і Данію, щоб обхопити всіх їх спільною закордонною і оборонною політикою. Небезпека лежить на сході. Рівнобіжність з лініями закордонної політики Німеччини повинна стати підставою для устійнення спільноти інтересів. Про такі наші вихідні точки наш уряд повинен повідомити Берлін..."

Автор закінчує свою статтю увагою, що покищо лише на господарському ґрунті шведи починають присвоювати собі погляд, що замість тривати у позиції їжака, чи плекати верховодницькі амбіції на терені Скандинавії — можна мати великі користи, стаючи грачем у далеко більшій оркестрі...

Від себе зазначимо, що ці уваги набірають спеціяльного значіння на тлі новопроголошеної у Берліні промови Альфреда Розенберга перед закордонними журналістами на тему ролі Скандинавії під німецькою опікою.

Америка й Европа

У **»Фелькішер Беобахтер«** з 4. липня ц. р. переданий зміст великої статті д-ра Павла Шмідта із місячника »Берлін—Ром—Токіо«, в якій автор займається актуальними проблемами політики й економіки Америки, зокрема Злучених Держав Півн. Америки. З тієї статті довідуємось, що уряд Злучених Держав запросив на параду всіх американських закордонних міністрів, які запрошення прийняли, хоч і на трохи пізніший термін. Вони хотять ще виждати, поки ще виразніше зсується европейська ситуація. У міжчасі й уряд Злучених Держав матиме змогу підбести підсумки своєї політики, що їх реферуватиме представникам 21 републик.

„Те, що уряд Рузвелта предложить американським міністрам про свою діяльність у всіх ділянках, це ніякий ланцюг успіхів. На полі закордонної політики вдалося йому за останні роки значно погіршити свої відносини до Німеччини, Італії, Японії та Росії. З обох інших великодержав, за долю яких Сполучені Держави у великій мірі співвідповідальні, Франція вже заломилася. Анґлія стоїть перед такою самою долею. Американський помічник став грабарем. Політика інтервенціоністів довела, якщо річ іде про великодержави, до самоізоляції. Цікаво, що це сталося без ніякої потреби та власної загрози, лиш наслідком невідповідних почувань, фальшивої оцінки реальних сил та під впливом неамериканських елементів. Під їхнім впливом могутні моральні, господарські й політичні засоби американської великодержави були зужитковані у чисто неґативному напрямку та не змогли виявитись при еволюційній розвязці світових проблем. У ту неґативну політику втягнулись проти власного бажання та здебільша проти свого інтересу й деякі південно-американські держави, так, що нині без ніякої потреби взаємини між обновленою Европою та тим світом, який зове себе новим, є важкі та складні..."

Автор пригадує заяву Гітлера, що »Америка для американцв, Европа для европейців«, та що тому ввесь вітер інтернаціоналістів про здогадну небезпеку для Америки, яка грозить буцім то з Европи, це суща нісенітниця. Европи не цікавить, скільки грошей Америка хоче видати на своє зброєння, бо річ кожного народу самому визначити собі рямці своєї забезпеки. Інша річ, коли ті зброєння, викликані буцім то з потреби забезпечити себе, йдуть рівнобіжно з перепродажею старих запасів зброї одній воюючій европейській державі. Далі автор займається виглядами, які може мати американська господарка, коли буде мирно торгувати з новою Европою, при чому протиставить їм положення, яке витвориться, коли Европа буде примушена так зорґанізувати свою господарку, щоб обмежити до мінімум свої торговельні знязки з Америкою. Рішальний голос у цих справах має сама Америка.

ДИМІСІЯ ЧЛЕНІВ „ЗАЛІЗНОЇ ҐВАРДІЇ" З РУМУНСЬКОГО УРЯДУ.

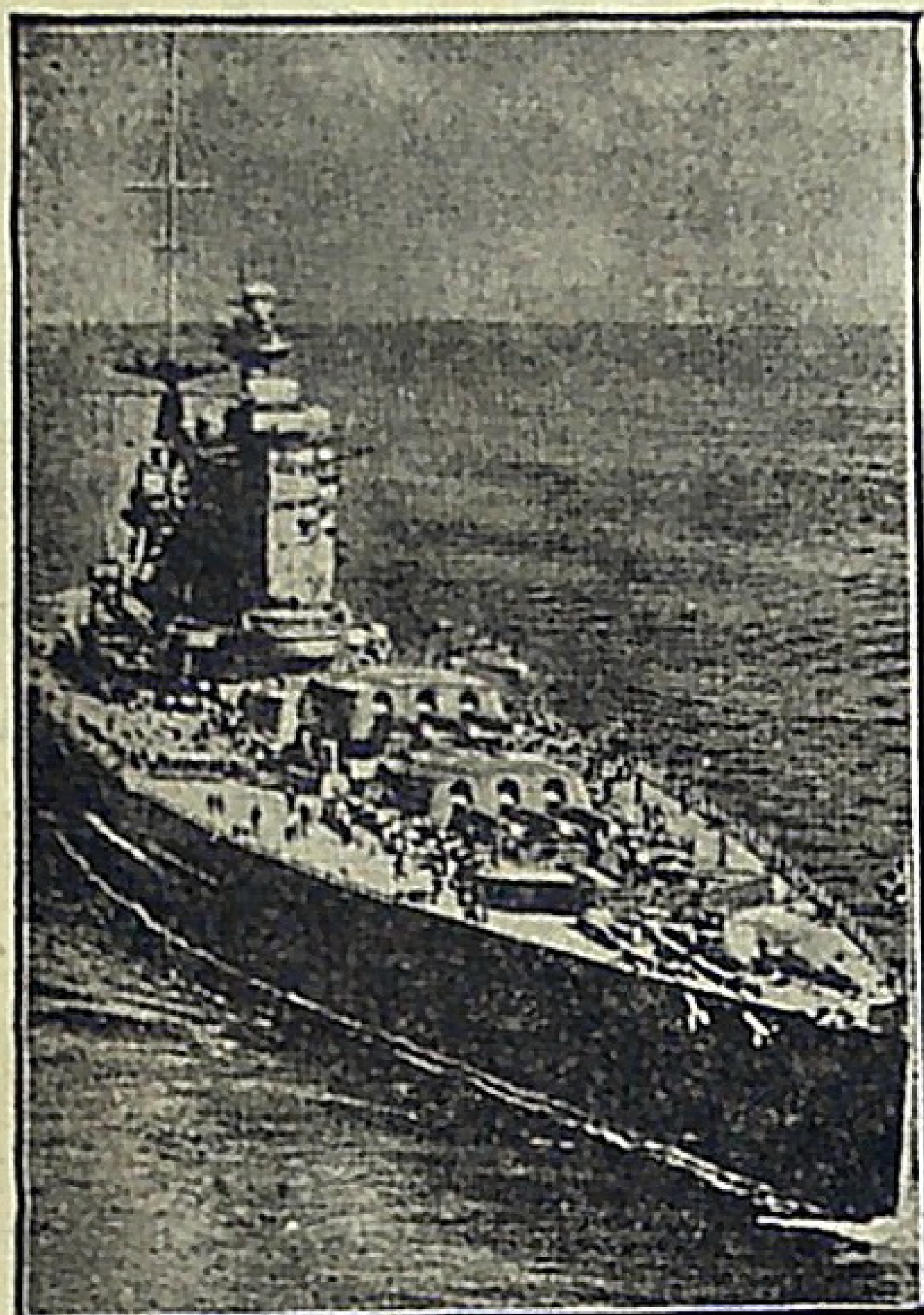
Букарешт, 10. 7. У понеділок вечером зголосили королеві димісію міністр освіти Горія Сіма, міністр постачання Новяну і державний підсекретар міністерства скарбу Бідяну. Вище названі міністри це члени „Залізної Ґвардії". Король покищо не приняв зголошеної димісії до відома. Досі ще не обсаджене міністерство національних меншин. На те становище передбачений німець Рот, але він ще не склав присяги.

Румунське міністерство внутрішних справ оголосило комунікат, в якому сказано, що на основі обовязуючого закону заборонено міняти порядок партій у державі. Зокрема заборонено відбувати нелеґальні збори. З того теж приводу уступили мабуть з уряду члени „Залізної Ґвардії" з провідником Горія Сімою.

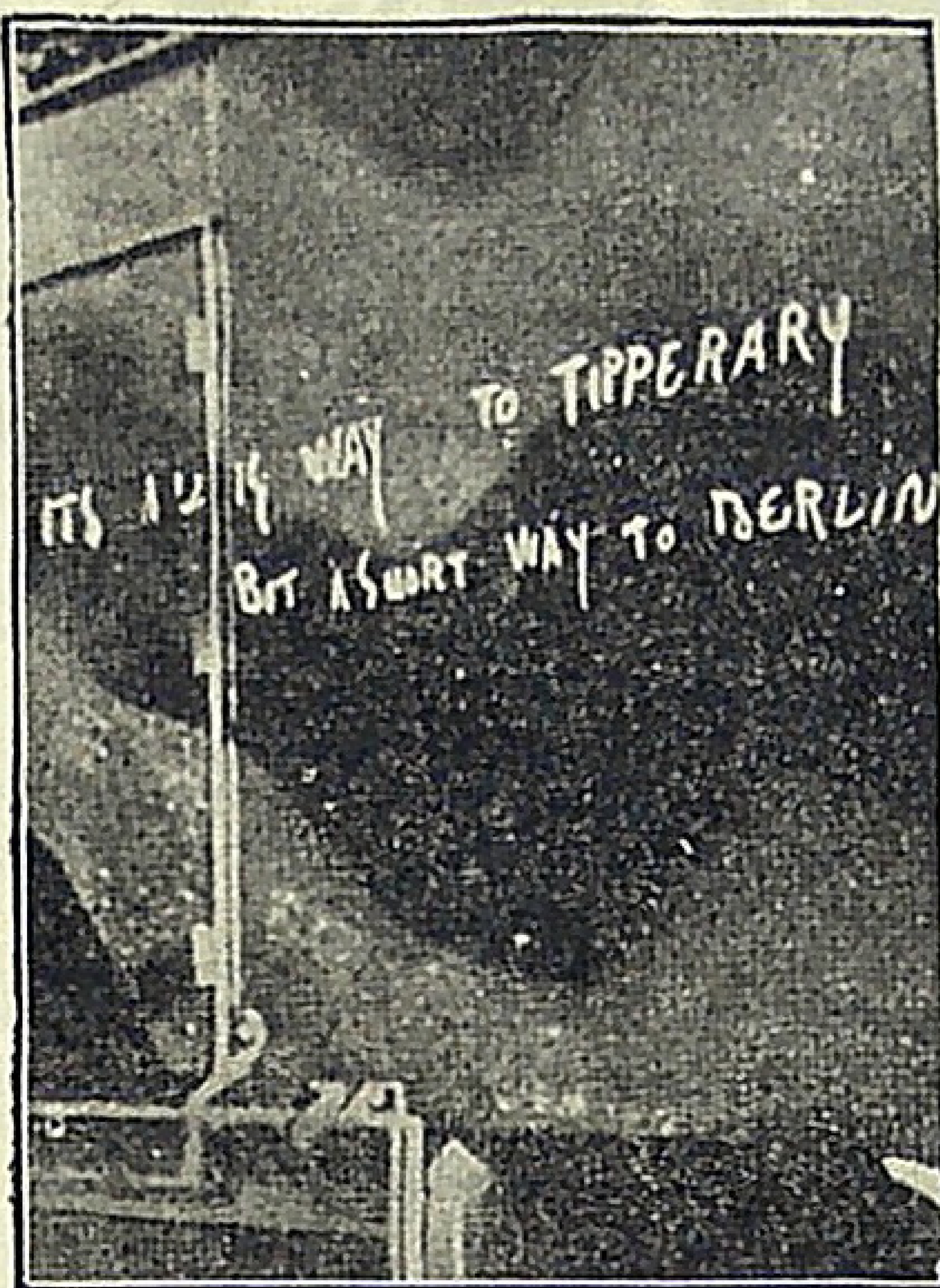
Ця заборона відноситься передусім до комуністів, що в останньому часі посилили свою діяльність у Румунії. Багато комуністів арештовано, в тому головний аґітатор Павло Буйор.

—o—

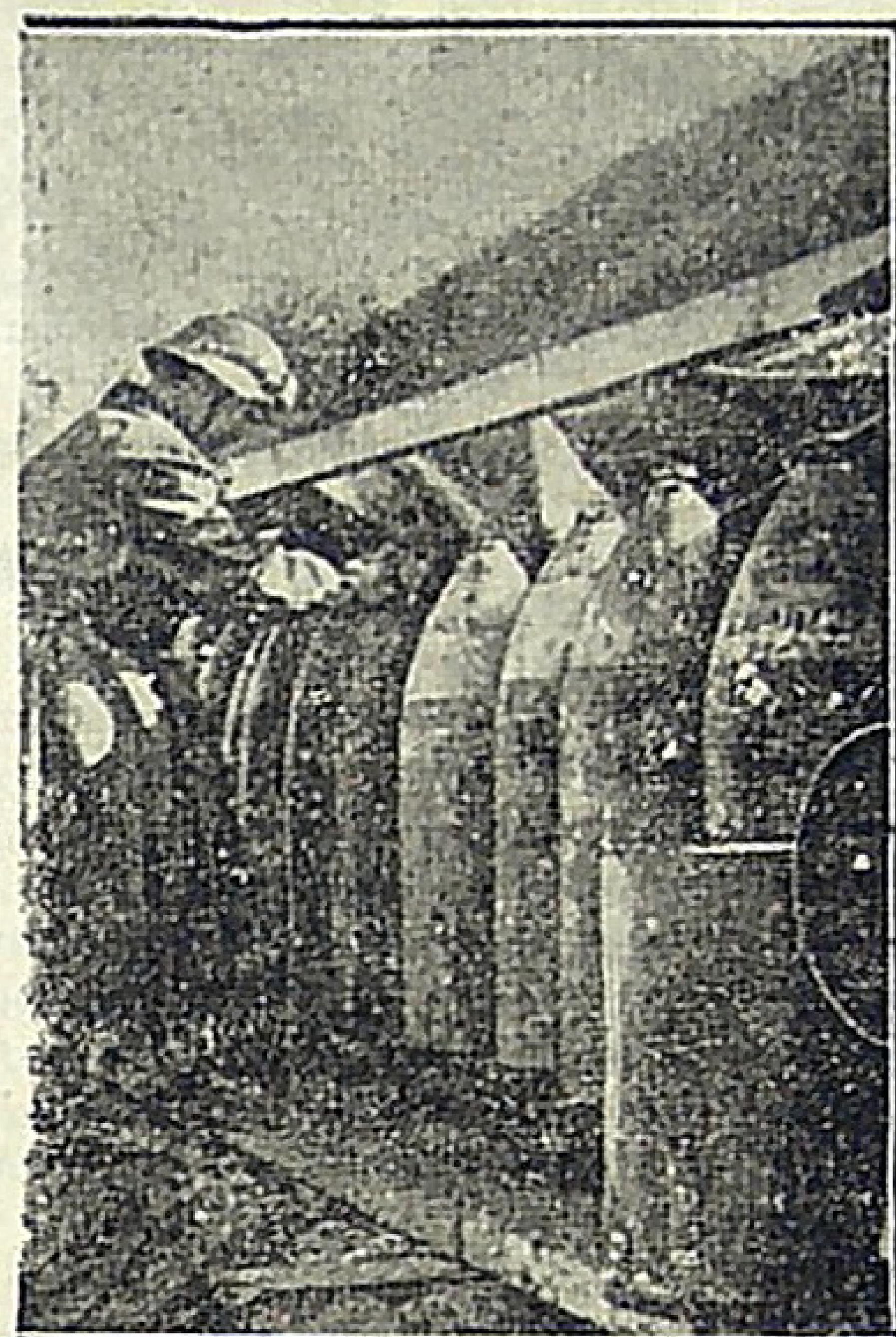
З боїв на Заході

Англійський военний корабель »Нельзон«, що пішов на дно.

Інакше сталось, як бажалось...

Англійські стрільна важкої артилерії попали без стрілу німцям у руки.

Налети німецьких літаків на Анґлію

ЗАТОПЛЕНО Й ВАЖКО УШКОДЖЕНО 14 КОРАБЛІВ. — ЛЕТУНСЬКІ МАЙДАНИ І ПРОМИСЛОВІ ФАБРИКИ ЗБОМБАРДОВАНІ. —ЗІСТРІЛЕНО 29 ЛІТАКІВ

Берлін. Начальна команда німецької армії подає, що одне німецьке підводне судно затопило 35.187 ворожого тонажу. У часі летунських налетів на Анґлію затоплено вороже підводне судно і три торговельні кораблі, а 10 кораблів важко ушкоджено.

Бомбами поцілено збірники бензини в Пемброк і Айпсвіч та фабрики зброї в Норвіч, Ліде і Тільбері. В наслідок бомбардування спалахнула пожежа й счинилися вибухи. Над каналом Ля Манш дійшло до повітряних боїв німецького й англійського летунства. Ворог має великі втрати.

Англійські бомбовики в числі 12 намагалися збомбардувати летунський майдан у Ставанґер - Соля. Всі ті літаки зістрілено.

У второк зістрілено 29 ворожих літаків. Три німецькі літаки пропали.

Успіхи італійських бомбовиків

ЧЕРГОВИЙ НАСТУП ІТАЛІЙЦІВ НА МАЛЬТУ Й АЛЕКСАНДРІЮ

Рим. Начальна команда італійської армії повідомляє, що в понеділок італійське летунство атакувало військові обекти ворога на Мальті й в Александрії. Два італійські літаки не вернулися до своїх баз.

На пограниччі Киренаїки дійшло до зудару з ворожими змоторизованими частинами. Ворог має великі втрати.

Додатково повідомляють, що в часі налету на Тобрук зістрілено 3 ворожі літаки.

У східній Африці італійські літаки відбули стежні лети бомбардуючи при тому ворожі обекти.

УШКОДЖЕНО ДВА АНГЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ

Рим. Начальна команда італійської армії подає, що в понеділок запримітила залога італійського літака поблизу Крети порухи англійської ескадри, що складалася: з лінійного корабля, двох важких кружляків, двох легких і з одної авіонетки. В наслідок швидкого алярму італійські бомбовики відлетіли тамтуди негайно і зустрілися з ворогом. Літаки почали бомбардувати ворожу ескадру.

У висліді затоплено один кружляк, важко ушкоджено лінійний корабель й авіоматку. Всі італійські літаки вернулися без шкоди на свої місця.

Воєнний дописувач аґенції Стефані повідомляє, що у второк дійшло між морською фльотою Італії і военною фльотою Анґлії до бою, що тривав 6 і пів годин. Італійські літаки примусили англійські кораблі до відвороту.

СКІЛЬКИ ЗГИНУЛО ІТАЛІЙЦІВ?

Головна кватира італійської армії оголосила перший список поляглих тих дивізій, що боролися на західньому фронті і в італійській Африці. Отже, як виявляється, згинуло там 818 вояків, з того 775 полягло на західньому фронті в Альпах, 93 в італійській Африці. Ранених є 2.982, а 315 пропало.

ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ У ФРАНЦІЇ

Женева, 10. 7. Французький уряд оголосив розпорядок про демобілізацію декількох річників армії. Демобілізаційна акція відбудеться як найшвидше, а покищо охоплює два річники 1914—1915. Дальша демобілізація відбуватиметься по черзі.

ЧЕРГОВИЙ НАЛЕТ НА ҐІБРАЛЬТАР.

Рим. Часопис „Джорнале д' Італія" подає, що невідомі літаки знову бомбардували пристань Ґібральтар. Англійська фльота, що після першого бомбардування покинула Ґібральтар, знову туди вернулася.

Еспанська протилетунська артилерія обстрілювала англійський літак, що кружляв низько над еспанською територією.

ФРАНЦУСЬКИЙ ДИПЛЬОМАТИЧНИЙ ПРЕДСТАВНИК У ЛЬОНДОНІ ЗАЖАДАВ ПАШПОРТІВ

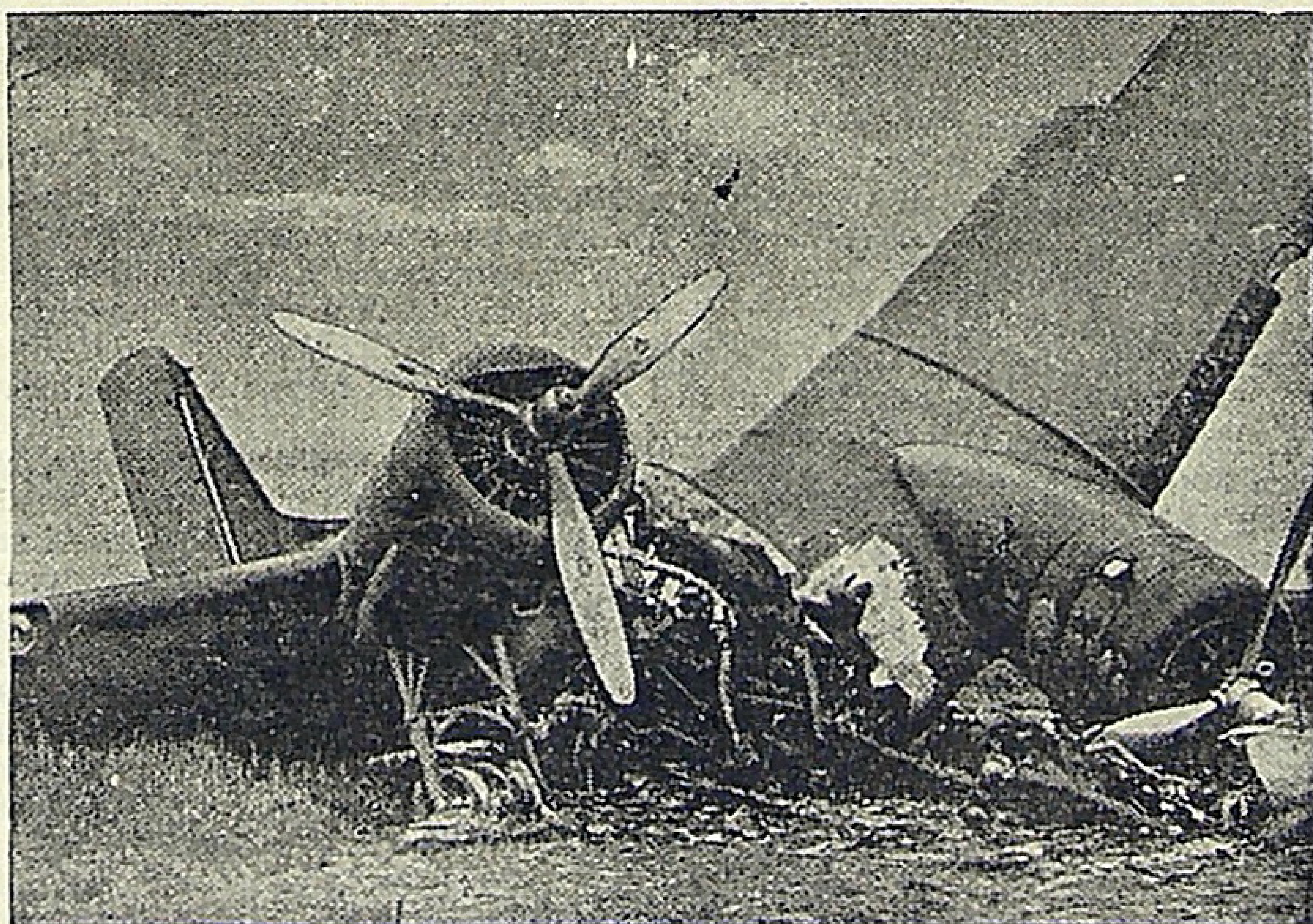
Женева, 10. 7. Часопис »Птіт Дофінуа« повідомляє, що французький дипльоматичний представник у Льондоні відвідав міністерство закордонних справ, щоб повідомити про зірвання взаємин Франції з Анґлією. Одночасно зажадав він видачі пашпортів.

ІРЛЯНДІЯ ЗБЕРЕЖЕ НЕВТРАЛЬНІСТЬ.

„Нью-Йорк - Таймс" помістив розмову дописувача з Дебліна з де Валерою. Отже виявляється, що де Валера є проти оборонного союзу з Анґлією. Він заявив, що Ірляндія ніяк не хоче стати базою, яку атакуватиме будьяка держава. Ірляндія не зрезиґнує зі своєї невтральности, підкреслив де Валера.

УЧАСТЬ СОВІТІВ У НІМЕЦЬКИХ СХІДНИХ ТОРГАХ

Кеніґсберґ, 10. 7. Совітський амбасадор у Німеччині Скварцев повідомив управу торгів у Кеніґсберґу, що Совіти візьмуть участь у тих торгах.

Зістрілений англійський літак.

Нарвік і Париж

Те, що сталося підчас цієї війни на заході, зокрема те, що діялося там в останніх місяцях — створило невичерпане джерело тем не тільки для військових, фахових творів, але й для міркувань і глибоких аналіз людей науки, політиків, дипльоматів, публіцистів, журналістів, письменників і загало усіх, що мовчки не минають подій. Таку безліч проблем видвигнула, вірніше відслонила ця війна. Одної з них торкнемося в цій статті.

Один із тих, що їх історія судитиме за теперішню катастрофу Франції, б. прем. Далядіє, ще, коли був премієром і мав незломне бажання зготовити Третій Німеччині »Супер — Версай« — дозволив собі в промові на однаково сміливий, що й неповажний виступ під адресою німецької нації.

З тією національною єдністю німців — сказав тоді б. прем. Далядіє—не так то дуже світло. Австрійці — мовляв — ждуть тільки моменту, щоб відірватися від тієї національної спільноти та, як колись, зажити своїм окремим життям...

Свята наївносте! Б. прем. Далядіє спірає свої міркування на тому, що довгі роки виписували на шпальтах відомого »Паризер Тагеблят«-у віденські еміґранти, »австрійці«... мойсеевого віроісповідання.

Фірер німецького народу, Гітлер, промовляючи на провесні цього року, сказав тоді ці незабутні, віщі слова: »Пане Даляді! Ви матимете ще нагоду пізнати **моїх** австрійців!«

В цих словах скривалася й нотка обурення за зневагу своїх ближчих земляків, глибоке знання їх та абсолютна певність за них.

Бо ж Фірер німецького народу, творець величі й могутности Німеччини — також уродженець Східньої Мархії!

На потвердження цих слів Фірера німецької нації, не прийшлось п. Даляді довго чекати. Не минуло й два місяці — і австрійські військові частини бравурним ударом, під носом анґлійських і французьких морських та повітряних сил, займають вимріяний плящарм для майбутньої атаки на британські острови — Норвеґію. А в геройському змазі за **Нарвік**, що добув собі горду назву »Альказар Півночі«, вкривають свої прапори невмірущою славою. Німецькі **вояки**, сини гір і полонин Східньої Мархії, дали панові Даляді та всім, що на їхньому здогадному провінціональному патріотизмі чи загумінкових тенденціях мережали нові мрії, пляни й задуми — гідну їхньої лицарської традиції та теперішнього привязання до матірнього національного пня, відповідь.

Фахові військові круги світу, що з незвичайним зацікавленням слідкували за ходом нерівних змагань біля Нарвіку — ставляють досягнення німецьких військових частин на півночі Норвеґії як зразок і вмілого військового кермування та подивуґідньої постави старшин та стрільців частин, що рекрутувалися саме з цих калищніх австрійців.

Під геройським натиском синів Східньої Мархії, скапітулював важний для союзників північний бастіон — Норвеґія.

Це була **перша** несподіванка для п. Даляді.

За нею прийшла чергова, більш дошкульна й більш безпосередньо вдаряюча.

Не минув тиждень — і німецька армія входить в столицю Франції, **Париж**.

В аванґарді походу — **австрійські** частини. Над Тріюмфальним Луком гордо залопотів німецький військовий прапор. Піднесли його — колишні австрійці. Ба, що більше — над версайською палатою, де 28. червня 1919 р. Клемансо кинув прикликаний німецькій делеґації на стіл до підпису мир - диктат, з незабутніми бундючними словами: »Мої панове, відплата прийшла!« — **австрійці** вивішують горду свастику!

Яку думу думав у цьому моменті п. Даляді — не важко збагнути. Столиця його батьківщини скапітулювала перед австрійськими частинами.

Пан Даляді, що не **знав** австрійців, **пізнав** їх. Але запізно...

Слова канц. Гітлера здійснилися.

Траґедією німецької нації був оцей поділ на **дві** держави. Скінчив цю траґедію Великий Син Східньої Мархії, що вступивши в 1914 р. невідомим вояком у ряди німецької армії, не кинув думки про обєднання обох віток народу. І обєднав їх.

А армія, в рядах і боях, зілляла обі вітки й створила один тип **німця-вояка**. Те, що не вдалося політикам — зробило **військо**.

Дало німецькій нації **одного** громадянина, що не знає ні клясового, ні загумінкового інтересу, а знає один інтерес: **Інтерес нації!**

*

Історія одного великого народу в Европі знає подібне.

І в цьому народі довга неволя створила два **типи**. І в цьому народі спекулювали його вороги на розєднанні. Але роки, коли цей нарід мав свою армію, зокрема одну військову формацію, що в своїх рядах гуртувала синів усіх закутин землі, що на ній живе цей нарід.

І ця військова формація, під кермуванням Великого Сина одної частини тієї землі, зуміла обєднати їх, зілляти в одне і в вогні й крові перетопити.

Та дати цій нації один **соборний** тип вояка-громадянина. **П. С-ий.**

Вороги — Лицарі

Лицарськість у наших часах — це щось казочне. Стрінути лицаря у взаєминах — важко, в борні — безнадійно, в збройній боротьбі — одне й друге.

Часи, коли геройство в збройних змаганнях вважали обі сторони зовсім природнім явищем, цінили його й подивляли та гідно вшановували — минули давно, і здаволося, що вже ніколи не вернуться. Зокрема, коли пригадаємо собі добу заперед двох десятків років, коли згадаємо недавній березень, де за геройську оборону рідної землі приходилося платити смертю, в кращому випадку муками або концентраційним табором. Коли на геройство, відповідав ворог пяною пімстою.

Та чи таке відношення зустрічали тільки ми? Пригадаймо Компіен з листопада 1918 р. Французька армія не повела себе тоді гідно й по лицарськи у відношенні до безумовно й безприкладно геройської німецької армії. Нічим, ні словом, ні навіть жестом, не виявила вона тоді признання для неї. Навпаки — у всьому була наруга й зневага...

То ж окремої вимови набірає те, що сталося памятного вечора 22. червня 1940 року в тому самому ваґоні і в тому самому лісі біля Компіен та між тими самими контрагентами. Тільки що тепер — переможцем був хто інший.

По підписанні французькою делеґацією капітуляційних умовин, представник німецької армії — полк. Кайтель піднявся й звертаючись до приявних делеґатів обох армій, сказав ці давно неговорені слова:

»Панове! Взиваю Вас вшанувати память поляглих обох армій, память Тих, що Свою вірність Батьківщині припечатали смертю!«

Цим жестом ґен.-полк. Кайтеля, німецька армія вдруге, ще більше, бо морально, перемогла вже збройно переможених французів.

Німецька армія доказала, що в збройній боротьбі — вона ворог — лицар!

Це діялося в Компіен Гітлера - Кайтеля. І яке це величне!

Яке ж мізерне те, що сталося в Компіен Клеманса - Фоша...

Новітні спартанки

„Зі щитом — або на ньому!" Так говорили пращаючись жінки давньої Спарти, виправляючи своїх мужів, синів, братів на війну з ворогом.

Минули століття — а історія не забуває цих жінок та завжди підкреслює їхню готовість жертви для добра батьківщини. І в нових подіях шукає зразків такого великого серця.

Перечитуючи німецьку пресу, натрапляєте щоденно на рубрику „Родинні оголошення". А в цій рубриці — довгі шпальти. А в них — у чорних, жалібних обвідках, з відбитком Залізного Хреста вгорі, посмертні повідомлення родин про тих,що геройською смертю лягли на фронтах. Під цими повідомленнями — які ж багатомовні слова: „В гордому смутку — мати". „В гордому жалю — сестра". „В гордій жалобі — дружина". І лиш інколи „... в невимовному болю".

Так сповіщають німецькі жінки загал про втрату своїх найближчих, безмежно рідних, до болю коханих.

Читаючи — схиляєте голову в пошані перед цими жінками.

Але те, що сталося памятної минулої суботи, 6. липня ц. р. коли розентузіязмований Берлін вітав Великого Полководця, що переможцем вертався з фронту, заслуговує на окреме підкреслення.

В рядах, що стояли обабіч вулиць тріюмфального вїзду Фірера й вітали його, стояла в новій жалібній шаті й молода жінка — вдовиця. Її муж згинув оце недавно у Фляндрії. Коли авто Фірера підїхало до неї — вона зірвала з голови жалібне накриття й кинула геть. Та з радісним обличчям крикнула Вождеві:

„Я не жалію тієї великої втрати. Я дала її для Батьківщини! Слава Фірерові!"

Безприкладний вияв глибокого патріотизму й великого серця німецької жінки.

Це — новітні спартанки!

Жінки других народів хай беруть приклад.

З укра...ського життя

ПІДЛЯШШЯ НАШЕ

На шляху Янів—Константинів розтягнулося село **Павлів Новий**, що перерізує шлях і тягнеться дальше. Село нічим не різниться від інших підляських сіл. Велика школа та будинок пожежної сторожі це найбільші будинки в селі. Здавалось би, що село живе спокійним життям та пильнує весняних робіт, але так воно не є. Надходить вечір. Всюди подибаєте гурти людей, що живо між собою балакають, чк знищити українців. Павлів Новий начислює 30% українського населення. Після останнього перепису населення кілька родин православних записалося за поляків і тепер ведуть спільно з поляками сильну протиукраїнську акцію. Одначе горстка вірних синів українського народу працює без крику і шуму. По важких трудах вдалося оснувати українську школу, бо вчитель - поляк всіми силами старався недопустити до оснування української школи і тепер дальше старається шкодити нашій праці. Заложено кооп. »Хлібороб«, що начислює 34 члени. За винятком поляків всі українці є членами кооперативи. Молодь також працює. Не дивлячись, що багато виїхало до Німеччини на роботу, горстка молоді часто сходиться до школи та відбуває проби вистав. В погідні вечорі гомонить далеко чудова українська пісня. Це співає молодь відродженого Підляшшя.

Що ж торкається населення, яке себе називає поляками-католиками, то воно набралося польського патріотизму від польських ксьондзів. Тимчасом це населення — це ж братя по крові. І щойно в 1905 р. або вже таки за часів »моцарства« перейшли вони на римо-католицький обряд і стали поляками. Найкраще свідчать про їх походження їхні прізвища: Харко, Іванюк, Вавринюк, Шеремета, Писарук, Михайлюк і багато подібних прізвищ.

— Не мали нас як порізнити то кинули між нас релігійну боротьбу! — сказав мені один селянин. І справді несвідомим вбили в голову, що католик це вже поляк і мусить бути ворогом всього, що некатолицьке і непольське. Так то майже на цілому Підляшші виступає брат проти брата.

На третій день Великодніх свят молодь відограла драму на 3 дії Т. Шевченка »Назар Стодоля«. Населення мало змогу подивляти козацькі строї, що їх спільними силами справила молодь до вистав. Саля пожежної сторожі була переповнена вщерть народом з Павлова Нового та довколичніх сіл як: Павлів Старий, Бубель-Гранна, Бубель-Луковисько, Гнійно, Передило, Виховичі і Закопаля. І коли на польських забавах чути лайку і дуже часто бійку, то на українській забаві гомоніли чудові стрілецькі і народні пісні та оклики »Слава«... Український національний рух охопив ціле Підляшшя. Збаламучені поляками мусять вернутись до свойого народу або згинуть у польському морі.

ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНІ ПОМИНКИ В ГОДОВАНЦЯХ.

В Зелені Свята вшановує українське громадянство — від років — поляглих Героїв, які віддали життя своє за волю України. Рік - річно йшли процесійні походи на стрілецькі могили, щоби змінити віру у кращу майбутність у важких часах. Не знала цього звичаю Холмщина. Тепер і тут змінилося на краще по упадку Польщі. Холмщина ожила і почалися в нас свята героїв. Напередодні Зелених Свят шкільна дітвора сіл: Годованці та Юрів, пов. Томашів, висипала на місцевому цвинтарі високу символічну могилу, прикрила її зеленим дерням, обсипала квіттям та поставила на ній хрест. В неділю після богослужби вийшов довгий похід із церкви на цвинтар, де пан-отець відправив панахиду. З черги о. парох пояснив святочній громаді ціль свята і відспівано вічная память та пісню „Не пора". З черги виголосив промову війт ярчівської волости п. Юнко і процесійний похід вернувся до церкви. Приявні розходилися до дому підбадьорені і зі сильною вірою у краще майбутнє.

Село Юрів у своїй більшости українське і вже ожило по польській неволі. Заснувало українську школу і під проводом учителя уладило концерт колядок, виставу „Ми йдемо в бій", два „чайні вечорі", величавий Шевченківський концерт, академію з нагоди ротердамської та париської трагедії, і Свято Матері, що відбулося одночасно із відпустом і прогулькою молоді частини томашівського і грубешівського повіту до Юрова. Посередині села пишається кооператива, що тепер справно функціонує. До села йде 50 чисел „Малих Друзів" і 7 чисел „Краківських Вістей". Всеж, не все ще в належному порядку! І тому треба поборити киряню, стати в одну лаву та йти усім до спільної мети.

ГРУБЕШІВЩИНА НЕ СПИТЬ

Села Волайовичі і Чортовичі, грубешівського повіту, заселені по половині українцями і поляками. В часах польської неволі все українське, культурно-освітнє життя було сковане. Не тільки української пісні, але навіть українську мову заборонювали польські кати. В селі Чортовичах знищили зовсім нову православну церкву, а поліція змушувала українське населення ходити до польських костелів. Православних священиків змушували проповідувати слово Боже по польськи, а польські поліціянти з багнетами і в шапках стерегли в сусідньому селі Монятичах, щоб така проповідь була »корисна« і щоб люди не виходили в часі проповіди з церкви. Одначе все те нічого не помогло. Польські »місіонарі« з багнетами зникли мов роса на сонці і щойно тоді українське населення відітхнуло. Ще з кінцем жовтня 1939 року прийшов до згаданих двох сіл український учитель і зорганізував рідну школу, якої не було за польських часів. І в обох селах почалося нове життя. Діти з обох сіл щоденно ходили цілу зиму до школи, щоби вчитись своеї рідньої мови, історії, землезнання та пісень, а батьки раділи щастям своїх дітей та приводили до школи своїх дітей з поблизьких хуторів підчас сніговій та морозів. В листопаді засновано для обох сіл господарсько-споживчу кооп. »Зорю«, що гарно розвивається.

Для молоді зорганізовано культурно-освітні курси, на які що другий день молодь сходиться вечорами до школи, де вчитель переробляє з нею українську мову, історію й землезнання України. вчить німецьку мову та українських пісень. Щонеділі пополудні відбувається цікавий популярно-науковий виклад для громадянства обох сіл. Роковини українських національних свят, як 1-го листопада, 22. січня, боїв під Крутами, ротердамської і париської трагедії вшановано святами-концертами та спільними участями в богослуженнях. В березні ц. р. засновано для обох сіл т во »Рідна Хата«, а при ній український спортовий клюб, українське юнацтво та аматорський гурток. При школі засновано шкільну крамничку і бібліотечку, що досі має 97 книжок. Молодь із захопленням читає оповідання зі своеї рідньої історії. Шкільна дітвора дала дитячу виставу п. н. » У святу ніч« — у двох селах: Монятичах і Шпиколосах. По скінченій виставі шкільна дітвора місцевої школи у Шпиколосах принесла для шкільної дітвори з Волаєвич і Чортович кілька кошів печених »пирогів«, призбираних із вертепу, щоб гідно приняти своїх малих друзів. Ця несподіванка сильно зміцнила приязнь обох сіл. Школа в Чортовичах і Волайовичах підготовила теж свято з нагоди Матері. Тому, що в Грубешові нема гімназійних курсів, учитель з Чортович зібрав найздібніших учеників дооколичних сіл і переробляє з ними матеріял до здавки до гімназії в Холмі.

Села немов відродились. Своя українська школа, своя українська »Рідна Хата«, своя українська кооператива стоять на сторожі української освіти і культури в обох селах. В неділі та свята українська молодь пишається вже в українських національних строях та в рідній українській вишивці.

СЯНІЧЧИНА У ПОКЛОНІ ШЕВЧЕНКОВІ.

Сяніччина вшанувала цього року гідно і величаво соті роковини появи першого видання „Кобзаря" Т. Шевченка концертами, що їх відбулося в Сяніччині і Балигородщині 75. Чит. „Просвіти" в Щавнім (пов. Сянік) не бажаючи залишитися позаду інших читалень та громад, влаштувала в себе районове ювілейне свято 2. червня ц. р., на яке прибуло поверх 300 гостей зі Сянока, Загіря та інших місцевостей. В год. 10. відправив о. Венгриновин з Команчі, в сослуженні оо. Пашківського і Космини полеву Службу Божу, підчас якої співав міш. хор з Полонної під управою о. М. Ференца. Богослуження та гарну проповідь о. Пашківського вислухали маси народу на церковному майдані. По Богослуженні впорядчики під проводом учителя В. Вітика уставили всіх учасників до походу, в якому взяло участь коло 3000 людей з цілої волости Щавне, волости Команча, Буківсько та великий гурт зі Сянока (наколесники і піхотинці) і Загіря. Похід перейшов з церкви на великий майдан перед школою, де відбулася дефіляда перед членами ювіл. комітету та відпоручниками повітових українських установ у Сяноці. По відслоненню ювіл. таблиці солтисом громади Щавне відкрив академію о. Середович, начальник волости Команьча. На естраді появився збірний мішаний хор з громад: Загіре, Команча, Мокре, Щачне, Полонна, Куляшне і Середне Вел. і гарно відспівав під батутою учит. Л. Мацюка — Заповіт Т. Шевченка та дві пісні: „Учітеся" і „Вкраїно Мати". Виступали також окремі хори зі своїми вокальними продукціями. Помітне враження на приявних зробив міш. хор з Мокрого під управою учит. А. Гірнякової та барітонове сольо в цьому ж хорі — учит. Р. Бия. Зі шкіл найкращий був виступ хору шкільної дітвори зі Середнього Вел. Не менше гарні були вправи віночками та палицями, що їх виконали школи з Загіря і Репеді. На святі виголосили привіти від повітових культурно-освітніх та господарських установ Сянока: адв. д-р В. Блавацький, м-р О. Утриско, П. Скалецький і Т. Бак. В год. 3. учит. Вітик іменем ювіл. комітету подякував палкими словами приявним за масову участь у святі, яке закінчилося відспіванням національного гимну. По одногодинній перерві на обід відбувся на тому самому майдані народній фестин, на якому виступали шкільні діти з вправами: школа з Загіря: „Журавлі", „Поклін Кобзареві" та серпами, школа з Камяного: вежі, школа з Репеді: вежі і стяжечками, школа з Полонної „Гагілки", школа з Куляшного: танок: полтавський козак, школа зі Щавного: ритмічні вправи до пісні „Як з Бережан до кадри" і танки: полтавський козак та галичанка, школа з Репеді: дитячу виставу „Козацькі діти". Гарну несподіванку на святі зробили діти з Прибишева, які своїм військовим впорядом пригадали нам наших запорожців. Між учасниками свята було чимало гостей німців, які з признанням висловлювались про красу української пісні та народньої ноші, причому зробили багато світлин на памятку з цього свята.

ОСВІТНЄ ЖИТТЯ В ЮРІВЦЯХ.

Село Юрівці-Попелі к. Сянока пережило багато горя. Завдяки повній неактивности „передових громадян" перейшло на римо-католицький обряд і спольонізувалось село Рачкова, що належало до парохії в Юрівцях. Ні одної душі не залишилося при нашому обряді. Ця доля зустрінула б і Попелі-Юрівці якби не прийшла кара Божа і не розвалилася Польща. Тепер село змінило своє обличчя. Є тут кооп. „Родина", чит. „Просвіти" і рідна, українська школа, до якої діти дуже радо горнуться. На закінчення шкільного року діти відограли прегарно виставу „Лісова казка" 15 червня в Согорові Дол. Прегарні пісні, народні строї і танки творили незабутню картину. Шкільні діти зрушили байдужність селян. Багато допоміг тут відомий педагог інсп. Біланюк, який виголосив реферат про актуальні події та виховно-громадянське життя. Йому подякував голова „Просвіти" Пристащ, один з небагатьох діяльних селян села Юрівець, яке отряслось з неодного дурману.

—o—

ЩО ЧУВАТИ В БРУНАРАХ ВИЖНІХ?

Брунарі Вижні — це мале, гарно в долині положене сільце в горлицькому повіті. Праця в селі зустрічається з перешкодами осіб, збаламучених москвофільством. Одначе ідейніші селяни, головно частина молоді, не покладають рук і працюють над освідомленням збаламучених братів. Недавно відбулася вистава „Сватання на Гончарівці", яка пройшла з повним успіхом і залишила гарне враження між присутніми. Молоде села Брунар! Иди все вперед! Просвічайся! Не вір тим „темним духам", що хочуть Вас звести на манівці.

—o—

ЗДВИЖІНЬ — КОБЗАРЕВІ

Село Здвижінь, давніше ліського тепер балигородського повіту, відсвяткувало 26. V. соті роковини появи Шевченківського »Кобзаря«. Від непамятних часів вперше зложив Здвижінь поклін Шевченкові. За часів Польщі годі було про щось подібного і подумати, школи в селі не було, старші всі неграмотні, а діти щойно в останніх роках почали ходити до школи і до того ще польської в Мичківцях чи Угерцях, що лежать по тому боці Сяну. У польській школі українські діти не то що не чули ніколи ні словечка про великого Сина України — Шевченка, але не навчились навіть читати чи писати по українськи. На щастя все змінилося по розвалі польської держави. У селі Здвижінь учить тепер о. Дмитро Дорош. Вислідом його інтенсивної праці був саме концерт у честь Т. Шевченка, на який прийшли численно мешканці села. Прийшли теж наші брати по крові римо-католики, яких в селі є декілька родин. Реферат про Т. Шевченка відчитала учениця III. кл. Стефанія Біндас. Дальше шкільні діти відспівали низку пісень і відіграли дві сценки: »Тарасик« та »У широкий світ«. Концерт закінчено відспіванням національного гимну.

—o—

»СВЯТО МАТЕРИ« І СВЯТОЧНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО РОКУ

Шістка і Ворси, це два села, що, не зважаючи на страшне релігійне і національне переслідування польських чинників, всеж таки вдержались на західній межі українських земель. З розвалом »моцарства« урухомлено українську школу, що стала осередком українського життя цих двох сіл. В березні ц. р. відбулось Шевченківське свято, на Великодні свята »Свято пісні«, а тепер святочне закінчення шкільного року і Свято Матері-Українки Можна було побачити сльози в очах багатьох приявних, коли діти з жовто-блакитними хоругвками бадьоро і гарно відспівали пісню »Цвіт України і краса...« На дальшу програму склалися деклямації, інсценізація »Над могилою невідомого стрільця«, »У материн день«, »Стріча побратимів«, переплітані піснями. Голосним »Слава Україні!« і національним гимном закінчено це вдатне свято. Присутні німецькі гості щиро подивляли інтелігенцію і національну свідомість українських дітей. А діти радісні, бадьорі памятатимуть цей день до кінця свого життя і ніяка сила не вирве їм того щастя — можуть бути горді, що так довго видержали у своїй вірі; тепер діждалися, що і в церкві, яку назад повернено в школі й усюди гомонить українське слово.

—o—

СВЯТО ГЕРОЇВ У ДУБРІВЦІ

На Зелені Свята 16. червня ц. р. громадяни села **Дубрівка**, пов. Янів, вшанували героїв, які лягли за волю України. По Службі Божій пішли з процесією на символічну могилу невідомого стрільця на цвинтар, де трьох священиків відправило панахиду. Гарну проповідь виголосив о. Дмитришин. Могила була прибрана вінками, квітами, а на березовім хресті виднів тризуб і напис »Борцям за волю України«. Панахиду закінчено відспіванням пісні »Боже Великий«. По панахиді люди зійшлися в чит. »Просвіти«, де Борис Остап з Ніська виголосив реферат п. з. »Культ героїв«. По відчиті зібрано 37 зол. на будову памятника сл. п. Є. Коновальця. Гроші переслано до Берліна.

—o—

ГЛУДНО ПРАЦЮЄ

Глудно — це свідоме село в Диніввщині, в якому значну перевагу мають українці. В селі є чит. »Просвіта«, заснована в 1906 р., кооп. »Згода«, кружок »Рідної Школи« та т-во »Луг«, але поляки не дозволяли їм вести працю. Культурно-освітня праця, зосереджена в чит. »Просвіти«, була сіллю в очах місцевих поляків, які кидали всякі колоди під ноги читальні і кооперативі, а вкінці розвязали читальню 20. вересня 1938 р. З читальняної бібліотеки забрала польська поліція 470 книжок і вони пропали. По розвязанні читальні посипались напасти на кооперативу і селян. Людям не вільно було ніде сходитись, не вільно було співати українських пісень. Вкінці почались арештування. В першій мірі поліція арештувала сотрудника о. Михайла Гайлука, опісля свідоміших селян. Щойно з приходом німецьких військ читальня відновила свою діяльність. Кожної неділі і свята відбуваються членські сходини, підчас яких читають часописи, книжки і виголошують реферати на актуальні теми. Вже відбулося багато всяких імпрез, між іншим »свято з нагоди 1. листопада«, »Свято пісні«, »Шевченківський концерт«, три вистави: »За батька«, »Остання пісня« і »Пяний Рейд«. Крім того хор дав концерт в честь Т. Шевченка в сусідніх селах: Лубній і Варі, а аматорський кружок відограв виставу в Іздебках. В останньому часі при чит. »Просвіти« повстав кружок молоді, до якого вписалось понад 100 хлопців і дівчат. Їх поділено на 5 чет. Кожного вечора відбуваються сходини, де вчаться впоряд, руханкових вправ, або працюють над прибудовою читальняної салі. Є вправді читальняна саля, яка в теперішній час виявилась замалою, і тому виділ задумав її побільшити.

Дня 22. травня ц. р. вечором відбулась академія в честь сл. п. полк. Є. Коновальця. Гарне враження на людей зробили карні ряди кружка молоді. Люди розійшлись підбадьорені на дусі. Другого дня відбулося в церкві богослуження і панахида.

Одночасно над освідомленням села працює українська народня школа, що почала свою діяльність 9. листопада 1939 р. У школі вчить пятьох учителів, які працюють також у читальні і в кооперативі. Школа улаштувала три імпрези, а саме: »Миколаївський вечір«, де роздано всім дітям дарунки, концерт в честь Т. Шевченка і 26. травня »Свято Матері«.

—o—

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ НА ГОРІШНЬОМУ ШЛЕСЬКУ

(Катовиці — Сосновець)

Ще перед війною було на Гор. Шлеську і в Домбровському Басейні чимало українців, еміґрантів з Великої України та галицьких заточенців. Коли не брати під увагу одиниць, то загал їх тримався добре, не вважаючи на всі небезпеки з боку шовіністичного польського режіму. Українська шкілка, дитячий садок, щорічні Шевченківські концерти та інші імпрези — ось прояви тодішнього орґанізованого життя невеличкої, але сильної духом української кольонії.

З вибухом нової війни ця кольонія дещо зросла, стара еміґрація поповнилась новою. На кількість і ця »нова еміґрація« невелика, бо — як відомо — доступ на ці терени дещо утруднений. Горішній Шлеськ прилучено з поворотом до Райх-у. Відійшов туди й Домбровський Басейн, що сьогодні обнятий теж назвою »Горішній Шлеськ«, хоч часово між одним і другим залишився ще поліційний кордон, якого без окремої перепустки перейти не можна. Та ще ледви чи є перешкодою для співпраці катовицьких і сосновецьких українських громадян. Німецька влада ставиться з належним зрозумінням до конечности цієї співпраці, так, що тісний звязок Катовиць і Соснівця істнує сьогодні так, як і був до війни. Православні »катовичани« їздять до православної церкви до Соснівця (після зруйнування православної церкви богослуження відбуваються в евангелицькій каплиці фабрики Дітля), знову ж католицькі »соснівчани« їздять до Катовиць, щоб вислухати греко-католицької церковної відправи. Слід зазначити, що в Катовицях створено заходами української кольонії гр.-кат. церковну орґанізацію, зааnґажовано о. Ярослава Княгиницького на пароха і в каплиці біля недокінченої катедри кожної неділі є гр.-кат. Служба Божа. Її з побожністю вислуховують не тільки українці греко-католики, але теж православні, яким ближча вона своїм українським духом (в Соснівці православні відправи мають російський характер). Також і німці все більше заходять на нашу Службу Божу, приманювані співом церковного хору.

Коли йде про хор, то істнує він не тільки як церковний, але куди більший, як світський, мішаний і мужеський. Дириґентом його є п. Степан Бартко з Бендзіна. Двічі в тиждень зїзджаються чи сходяться співаки на проби в Соснівці і це причинюється до зміцнювання товариського життя кольонії. Цей хор дав уже декілька виступів та готовиться до нових трьох концертів у користь Німецького Червоного Хреста (19. липня в Бендзіні, 20. в Соснівці і 21. в Катовицях).

Головними орґанізаціями української кольонії є Допомогові Комітети. В Катовицях проводить ним проф. Фещенко-Чопівський, а в Соснівці сот. Борис Шевченко. Оба комітети мають свої домівки. Сосновецький комітет подбав теж про відновлення захоронки і дитячого садка, яких душею є та сама, що й до війни, учителька п-на Стефа Худиківна. Катовицький Допомоговий Комітет є на шляху зміни орґанізаційної форми. В тій справі на днях відбудуться загальні збори. Оба комітети дбають про безробітних українців. Зокрема сосновецькому комітетові вдалось чимало зробити для добуття варстатів праці для безробітних наших еміґрантів. У міру спроможности підтримують комітети також грошево тих, що помочі конче потребують.

Врешті згадаємо тут про національні свята і товариські імпрези, що їх досі влаштовано. Заходом сосновецького комітету, зокрема енерґійного його голови, сот. Шевченка, відбулось 14. І. ц. р. »Свято ялинки«. Це вперше після війни з Польщею зійшлась стара і нова еміґрація. Зявилося 150 дорослих і 90 дітей, що разом заповнили простору салю Педагогічного Ліцею в Соснівці. Мішаний і мужеський хор виступив з колядками і щедрівками, а діти з кількома сценками (Вертеп, Сніжинки), з деклямаціями і танками. В дитячих виступах слідна була дбайливість і праця вчительки п-ни Худиківної. Діти дістали підвечірок та подарунки.

На початку травня ц. р. відбулося заходом Допомогового Комітету, зокрема »Ініціятивної Групи« (пп. Михайло Деркач і Мих. Чура) та »Комітету Пань« — Свячене. У великій селя »Католішес Ферайнсгавс« засіло до столів около 100 громадянок і громадян. Свіди посвятив місцевий парох о. Я. Княгиницький. З бадьорими промовами виступали: заслужений для орґанізації українського громадянства проф. Фещенко-Чопівський та дир. »Маслосоюзу« Мудрик. Виступи хору завершили це родинне свято еміґрантів.

Ще ширший розмах мала концерт-академія, влаштована в честь Т. Шевченка 19. травня ц. р. в салі сосновецького Міського Театру, де крім українців зявились теж німецькі гості. Після гарного і зворушливого вступного слова проф. Фещенка - Чопівського, д-р Іван Гуглевич дав пояснення німецьким гостям в незвичайно вмілому підході до справи. Після того хорові точки переплітались зі сольоспівами. І мішаний і мужеський хор був назагал у добрій формі. Відспівано ось такі пісні: »Заповіт«, »Козака несуть«, »Ой видно село«, »Туман хвилями лягає«, »Прометей«, »Гамалія« (з деклямацією п. С. Литвиновича,, зі солями Паславського і Ляховича). П-на Ст. Худиківна віддеклямувала »Холодний Яр«. Її гуцульський стрій загально подобався німецьким гостям. Надпрограмова деклямація маленької Дідухівної викликала бурю оплесків. На цьому концерті виступив і скрипак д-р Євген Цегельський, запрошений із Кракова.

Ще треба згадати про академію з приводу роковин париської та ротердамської трагедії. Влаштовано її 16. червня ц. р. Наперед відслужив запрошений православний пан-отець Микола Гриневич панахиду в асисті місцевого православного пароха о. Гаврилкова в сосновецькій евангелицькій церкві. Відтак у домівці Допомогового Комітету відбувся звіт військових. До звіту стануло 48 старшин і стрільців. Командував звітом сот. Б. Шевченко. ... його ґен. Володимир Сінклер. На Академ... мовив проф. Фещенко-Чопівський, деклямува... пані Я. Субтельна і Б. Литвинович. Хор відспівав декілька пісень стрілецьких і патріотичних. Гарно виглядала почесна сторожа з національними прапорами при портретах Покійників.

Одним з найважніших завдань української кольонії на Гор. Шлеську є популяризувати українську справу серед німців. Справа це не легка з багатьох причин, та є надія, що при тривких заходах можна чимало зробити.

Н-вич.

—o—

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ В ЛІЦМАНШТАТІ

Заходом українських учителів та при співучасти Батьківського Кружка й Українського Допомогового Комітету відбулося в нас 23. VI ц. р. свято української дитини, на яке прибуло багато громадян з міста та околиці. На програму свята склалося вступне слово, що його в німецькій мові виголосив проф. Павло Петришин, зясувавши значіння українських кляс при німецьких народніх школах. В українській мові виголосив промову проф. Антін Терешкун, підкреслюючи важку працю учительства над відпольонізуванням українських дітей еміґрантів. Майже 90% дітей українських еміґрантів забуло свою рідну мову. З черги дитячий хор під проводом учит. Наталії Козловської і в супроводі гри на фортепяні учит. Софії Будзиновської виконав ряд українських та німецьких пісень. На дальшу програму склалися українські і німецькі деклямації та українські танки і ритмічні вправи. Дуже гарно випав танок „Катерина". Танками проводив п. Теоктит Лисенко. Миле враження на присутніх зробили ритмічні вправи дівчат і хлопців під проводом учит. Наталії Козловської в супроводі гри на фортепяні учит. Софії Будзиновської до мельодії „Ми гайдамаки" та „А вже літо, а вже красне". На закінчення свята склала подяку в німецькій мові в імені українських дітей уч. Марта Бабій представникові німецької шкільної влади за те що українські діти мають змогу ходити до школи та вручила при цьому китицю троянд. У відповідь на це представник шкільної влади прирік дальше цікавитися розвитком українських кляс та щиро подякував ініціяторам свята за змогу взяти участь у ньому. З черги забрав голос голова Батьківського Кружка радн. Іван Голубович і подякував ініціяторам свята за гарне його виконання. Одночасно подякував Українському Допомоговому Комітетові за матеріяльну допомогу, за закупно солодощів для всіх 180 дітей і погруддя Шевченка та п. Петрові Сологубові за пожертву 30 марок на купно солодощів для дітей. Після закінчення свята діти дістали безплатно погруддя Шевченка і пачечки з цукорками, а заходом Кружка Пань при Комітеті безплатно чай. Саля була гарно удекорована українськими вишивками, килимами, українськими і німецькими прапорами та зеленню так, що робила дуже гарне враження.

Зміна югославянського уряду

Білгород. Югославянський премієр Цветковіч вернувся у суботу літаком з Блед до Білгороду. Серед політичних кол ходять поголоски, що небаром дійде до зміни уряду в Югославії. Замітне, що до Білгороду вернулися всі політичні особи, що перебували в купелевих місцевостях. Премієр і віцепремієр відвідали реґента Павла і говорять, що вирішено перевести зміну уряду. Річ у тому, що останні світовополітичні події мають великий вплив і на Югославію.

У Білгороді говорять, що новим премієром уряду буде дотогочасний міністр закордонних справ Марковіч. У суботу прийняв реґент Павло мін. Марковіча. Є ще й інші поголоски про зміни уряду. Досі не проголошено ніякого урядового комунікату в тій справі, так, що ці поголоски слід брати з великою обережністю.

Що діється на Литві?

На стадіоні в Ковні зааранжовано братання литовської та совітської армії, з усякими транспарентами й написами: »Хай живе 13-та совітська республика!«, »Хай живе Сталін!«, »Хай живе комуністична партія!«, »Геть з реакційними старшинами в армії!« і т. д. Не обійшлося і без портретів Сталіна, Ворошилова та Молотова і при тому закликали до цілковитого зєднання литовської армії зі совітською. У демонстрації приймало участь поверх 15 тисяч вояків обидвох армій та чимало тисяч цивільного населення.

На демонстрації у Вильні промовляв окремий уповноважний на Виленщину Ґросман - Дічіюс, закликаючи мешканців Литви без різниці на національність і релігію, до праці для майбутнього Литви. І тут підношено оклики в честь Сталіна, Молотова та Ворошилова.

Японія зорґанізує новий лад у схід. Азії

Токіо, 9. 7. З приводу третіх роковин війни в Китаю японський міністр війни ґен. Гата виголосив радіопромову, в якій заявив, що: **Японія і дальше буде вірною своїй політиці не вмішуватися до війни в Европі, але це не означає, щоб ця політика була пасивною.**

Японія не може дивитися на европейську війну зі заложеними руками, як це робить той, що глядить з одного берега на другий. В кінці мін. Гата підкреслив, що Японія мусить протиділати всім впливам европейської війни в тому напрямі, щоби спинити розбудову нового ладу в східній Азії. Японія сама зорґанізує в східній Азії новий лад і порядок, — закінчив мін. Гата.

Одночасно із цього самого приводу виголосив промову японський міністр закордоних справ Аріта. **Він теж підкреслив необхідність управильнення відносин у східній Азії. Японський уряд, закінчив мін. Аріта, рішений завести новий порядок у східній Азії.**

—o—

З україн НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

ЛИПЕНЬ.
13. Субота — Собор 12 апост.
14. Неділя — 4 ПО СОШ. КОСМИ
15. Понеділок — ПОЛ. РИЗИ ПРЕСВ. БОГОР.

— В НЕДІЛЮ 14. VII. ц. р. в українській Благочестивій церкві у Кракові (вул. Повісля 5) по Св. Службі Божій буде відправлена ПАНАХИДА з приводу 21-их роковин трагічної смерти великого патріота і лицаря України, вожда славних Запоріжців бл. п. ПОЛК. ПЕТРА БОЛБОЧАНА. На цю сумну урочистість запрошують Українське Громадянство — Товариші Зброї.

ПАНАХИДА ЗА ДУШУ ДОБРОДІЯ »ПРОСВІТИ«. Дня 3. липня ц. р. о. парох Павлик відправив Службу Божу в церкві в Дубрівці за душу Бл. п. Евзевія Грушкевича — добродія т-ва »Просвіта« у Львові. — Того ж дня вечором на цвинтарі в селі Рацлавиці коло Ніска н/Сяном відправив о. Дмитришин панахиду над могилою Бл. п. Евзевія Грушкевича в 50-ті роковини його смерти. По панахиді виголосили промови о. Дмитришин і Борис Остап, пригадуючи приявним, що Е. Грушкевич перед смертю жертвував 30.000 ринських на т-во »Просвіта« у Львові.

— »МАЗЕПА« НА НІМЕЦЬКІЙ СЦЕНІ. Опера Чайковського »Мазепа«, досі дуже мало відома, проходить тепер з дуже великим успіхом на сцені державного театру в Хемніц. Доля великого Гетьмана, повна пристрастей і героїчного патосу, українське лицарство-козацтво, захоплювало глядачів.

— ТЕАТРИ ДЛЯ РАНЕНИХ ВОЯКІВ. Всі великі берлінські театри дають при кінці їхнього сезону надзвичайні вистави для ранених вояків Берлінська державна опера своїми найкращими мистецькими силами має дати 18 вистав призначених виключно для вояків і ранених. До програми входять: Пучіні »Мадам Батерфляй« і »Богема«, Верді: »Ля Травіята«, Моцарта: »Весілля Фіґара«, Сметани: »Продана наречена« і т. д. Державний »Шавшпільгавз«, що 6-го липня повторив уже трицятий раз при вповні викуплених білетах Шіллера »Фієско«, дасть його щераз виключно для вояків і ранених. В серпні інша велика берлінська опера, Опернгавз, дасть для вояків девять вистав між іншими і Штравса »Циганський барон« та один вечір свойого балету, що є найкращим у Німеччині.

— ВІДЕНЬ ЗАДУМУЄ УЛАДИТИ МУЗЕЙ Й. ШТРАВСА. Відень — місто вальчика — проектує уладити музей його творцеві, Йоганові Штравсові. Вже тепер збирають систематично всі рукописи великого Штравса, що досі належали до його пасербиці. Речинець остаточного відкриття музею ще невідомий.

— ДІМ МАЙБУТНЬОСТИ. Техніка вже підготовила цілий ряд нових матеріялів, що їх ідеально можна використати в будівництві мешкальних домів. Дерево, будуть тепер щораз більше щадити, а його заступлять штучні, але практичні матеріяли. Одної гарної днини — заявив президент німецької академії досліду будівництва проф. Штеґеман на засіданні в Маґдебурґу, в якому взяли участь теж численні чужинці — деревляні сволоки заступить суцільна штучна маса. Зникне теж деревляна долівка, а пізніше покоління заступить теж і непрактичні деревляні двері кращою конструкцією. Революція будівельної техніки, що вже почалася, вимагає, щоб долівки теж не покривати твердим каменем і вже нині можна в Німеччині в нових будівлях зустрінути зовсім новий елястичний матеріял. На місце печей та центрального огрівання, що зникнуть, прийде долівкове огрівання, що його вже старі римляни вживали. Таке огріваня буде найпрактичніше, бо з одного боку не буде стояти в якомусь там куті піч, чи центральне огрівання, а тільки рівномірно розділене під долівкою цілого мешкання і з другого боду тепло постійно розходитиметься здолу вгору, а тим самим долівка буде його найкращим висилачем.

— ДАНЦІ В ГАМБУРҐУ. З Данії майже кожного дня приїзджають поїзди робітників, чи пак данських безробітних, на працю до Німеччини. Вони дістають працю передусім в корабельних варстатах в Гамбурґу, Кіль і Лібек. Всі вони мешкають у збудованих згідно з вимогами найновішої техніки й передусім гігієни, домах а заробляють стільки, що кожний жонатий робітник може висилати додому місячно кругло 125 нім. марок. Багато з тих робітників уже були по кілька років без праці.

— НІМЕЧЧИНА УПРАВЛЯЄ ПАПРИКУ. Колись паприку Німеччина ввозила, нині її щораз більше починають управляти таки в Німеччині. Цього року у провінції Гассен-Нассав виплекано вже два мільони паприкових ростин.

НЕ ВІЛЬНО ПОСИЛАТИ ГРОШЕЙ В ЛИСТАХ!

Звертаємо увагу, що не вільно посилати грошей в листах, бо це не тільки не дозволене, але навіть підлягає карі. Передплату належить посилати тільки чеками або звичайними переказами. Просимо не присилати грошей у листах, бо це не дозволене. Звичайних поштових значків із Німеччини теж не присилати. Ці значки тут неважні.

Адміністрація »Краківських Вістей«.

Короткі вістки

— МІН. РІБЕНТРОП приняв на авдієнції б. японського міністра закордонних справ Сато і японського посла Каїваї. Пополудні того ж дня приняв мін. Рібентроп китайського посла Тобіє Барро і нового румунського посла і фінляндського.

— У ШТРАСБУРЗІ почав виходити німецький часопис »Найновіші Штрасбурські Вісті«.

— МІН. МІҐАЛЬДІЧ УСТУПИВ. Реґент Югославії Павло відкликав міністра внутрішніх справ Міґальдіча. До часу іменування нового міністра функції міністерства повнить прем. Цветковіч. Причиною усунення мін. Міґальдіча були численні зажалення підпорядкованих йому орґанів.

— У РУМУНІЇ заборонено поширювати часопис у французькій мові »Ле Момент«. Цей часопис редагував відомий жидівський журналіст Александер Гефтер.

— ЛЬОНДОНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА СЛУЖБА повідомляє, що палата громад має ухвалити нові кредити на воєнні цілі. Це вже третя позичка в часі теперішньої війни. Тепер Черчіль домагається міліярд фунтів штерлінґів.

— СПІВПРАЦЯ Канади з Анґлією натрапляє на щораз нові перепони. З того приводу дійде мабуть до зміни канадійського уряду.

— ФРАНЦУСЬКА інформаційна служба подає, що анґлійськівоєні кораблі заблькували остров Мартиніку, в якому пеербувають військові французькі частини. Таким чином Мартиніка відмежована від світа.

— З ЛОНДОНУ повідомляють, що анґлійська адміралиція подала до прилюдного відома факт затоплення контрторпедовця »Гвайд Вайнд«. Залога контрторпедовця числила 134 осіб.

— БАҐДАД. Поширювані через радіо вістки, що цісар Аннаму замордований, неправдиві. Цісар у товаристві французьких урядовців відбуває інспекцію в Індо-Китаю.

— ЗІ СІНҐАПУРУ повідомляють, що французький корабель »Іль де Франс«, який причалив до тамошньої пристані, сконфіскувала аґлійська влада. Корабель вертався з Америки.

— БОЄВИЙ КРУЖЛЯК »ГУД«, важко ушкоджений французькою ґранатою в часі анґлійського нападу в Орані.

—o—

КРИВАВІ ВИБОРИ В МЕКСИКУ

Мексик, 9. 7. Підчас виборів на президента Мексика прийшло до сутичок між прихильниками кандидата урядової партії Авілі Ґамахо і приятелями кандидата опозиційної партії Андреа Альманазана. Сутички були криваві, бо в самому Мексико згинуло 21 осіб, 265 ранених, а 150 арештовано.

Революційна мексиканська партія повідомляє, що Авіля Ґамахо одержав 90 відсотків усіх голосів.

—o—

РУМУНІЯ ВИСТУПИЛА ЗІ СОЮЗУ НАРОДІВ

Букарешт, 12. 7. — Румунія покинула Женевський Союз Народів Міністр закордонних справ Мануілеску заявив, що врешті румунський нарід позбудеться одної ілюзії, бо Румунія не мала ніякої користи з того, що належала до Союзу Народів.

—o—

МОЛДАВСЬКО СОВІТСЬКА РЕСПУБЛИКА

Москва, 12. 7. Народній Комісаріят Совітів і центральний комітет склали президії Найвищої Совітської Ради пропозицію, щоб частину Басарабії, замешкалу молдаванами, прилучити до молдавської автономної области УССР. і сворити молдавську совітську республику.

Таку саму пропозицію склав у президії Совітської Ради автономний молдавський уряд. Найвища совітська рада не зайняла покищо до цієї справи свого становища.

—o—

СОВІТСЬКИЙ КОМІСАР ПОЗБАВЛЕНИЙ УРЯДУ.

Московське радіо повідомляє, що з наказу Верховної Совітської Ради звільнено з уряду комісаря металюрґії, Самохвалова. На його місце призначено колишнього заступника Ломаку.

Слід ще раз пригадати, що недавно тому звільнено комісара нафтового промислу Лейзора Каґановіча.

—o—

Посмертні згадки

ІВАН ЧУБКО

Дня 1. липня ц.р. відійшов на вічний спочинок, у 30-тому році життя, Іван Чубко, родом з Конюхова біля Стрия, заслужений громадянин та активний діяч.

Півторарічна тюрма й катування у слідчих льохах підкосили його здоровля. Покійний як підстаршина визначився в боях на Карпатській Україні а окружна команда „Карпатської Січі" в Воловім іменувала його в призначню заслуг, четарем.

За німецько-польської війни брав участь в рядах Нім. Армії.

Величаві похорони відбулися в місточку Порохнику. Громадянство міста, довколичних сіл та відділ з Переворська прийняли в них зорґанізовану участь.

В. Й. П.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Вп. Посацька Надія — Рушельниці: Готівку 2.— зол. отримали — помилку в адресі справили.

Вп. Чубатий Василь — Лявтенбурґ: Ваша передплата вирівнана до кінця червня ц. р.

Вп. Тарнавчик Михайло — Волиця: Ваша передплата є вирівнана до половини вересня ц. р.

Вп. Ставничук Александер — Диґенбурґ: Часопис ми висилали і дальше правильно шлемо — реклямуйте на пошті.

Вп. Капусевич Іван — Вальч: Часопис шлемо дальше. Якщо доплатите ще 0.50 сот. Ваша передплата буде вирівнана до кінця серпня ц. р.

Вп. Павник Теодор — Камніц — Ватерсдорф: Готівку 4 зол. отримали — часопис висилаємо на нову адресу.

Вп. Васьків Петро — Кірхбіль: Готівки Вашої ми дотепер не отримали. За передплату »Кр. В.« довжні Ви нам по кінець липня ц. р. зол. 24.75. Світлини просимо присилати, по можности використаємо.

Вп. пп. Дейчаківський Василь, Чопик Юрій і Гриців Василь — Сталяґ: Від 10. липня ц. р. висилаємо на Ваші адреси протягом 2 місяців додатково по 1 примірникові »Кр. В.« — призначені для полонених українців. Це заплатив Вп. м-р Заяць з Ярослава з просьбою відповідно ці часописи використати.

ОГОЛОШЕННЯ

Комісарська Управа Фірми
Краків, Ринок число 30.
ЯКІВ ҐРОС
поручає українській клієнтелі
порцеляну, кришталі, лямпи

Український Технічно-Господарський Інститут Позаочного Навчання

продовжує свою чинність і приймає безперервно впис студентів та курсантів на такі школи і курси:

1. **ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНО - КООПЕРАТИВНИЙ ВІДДІЛ** — дає всебічну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах.
2. **ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК** — підготовляє до громадської та журналістичної діяльности.
3. **ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ** — докладно навчають про форми і методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. **ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ** — дає фахові знання з ріжних галузей промисловости, що працює на с.-г. сировині та для потреб сільського господарства.
5. **ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА** — систематично ознайомлюють про минуле і сучасне українського народу його культурні скарби і підстави матеріяльного добробуту.
6. **КУРСИ БУХГАЛЬТЕРІЇ** — підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. **КУРСИ МОВ**: німецької, англійської та французької. Спеціяльна метода для позаочного студіювання чужих мов.
8. **КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ**: а) Пасічництва, б) садівництва, в) консервації та перероблення садовини й городовини, г) оброблення шкіри, ґ) миловарства та багато інших.

Жадайте проспекти з програмами та умовами студій. Висилаються безплатно. На відповідь присилайте поштову марку (значок). Можна замовляти також самі підручники. Цінник висилаємо безплатно. Прохання і замовлення надсилати на адресу: Ukrainisches Technisch-Wirtschaftliche Institut. Podiebra d. Protektorat Böhmen und Mähren.

Першорядна кравецька робітня Василя Бурки. Краків. Кармелітська 46. м. 14. офіц. Ц. 634 5-5

КОПЕНГАҐА. В. П. Д-р М., бувший Кореспондент »Нового Часу« в Данії. Подайте Свою адресу до »К. В.« Вітаю Вас! **П. С-ий.** 4-?

Пошукую брата **Кіндрата Кальбу з 22. п. арт.** Либонь перебуває в німецькому полоні. Зголошення до »Кр. Вістей«. 678 3-8

Адвокат ЯРОСЛАВ ГРИНЕВИЧ відкрив свою канцелярію в **Грубешові**, напроти пошти. 681 3-10

Мостиського Богдана шукає його брат — **Роман**, село Полонна, пошта **Щавне**. 683 2-2

Фелони, теольоґічні книжки (німецькі, польські) доставляє **»КУЛЬТУРА«, Краків, св. Томаша 26.** 671 1-2

Розводи в Духовному Суді веде та в справах розводових інформує Консисторський Оборонець **Павло Денисенко, Варшава, Вспульна 60/4.** 4-6 600 2-7

Катерина Бап шукає за **Обою та Евою Бап**. Хто знав би щонебудь про них, хай ласкаво зголосить до Адміністрації »Кр. Вістей«. 696 1-2

Василь Мельник шукає своїх друзів із Жовківщини: Михайла Пуцінського, Петра Сороку та Гриня Палія. Хто знав би про таких друзів, хай дасть вістку до »Краківських Вістей«. 697 1-1

Друзі зі Сокальщини відізвіться. Шукають за Вами — Журавель і Василишин Івани зі села Скалата Ст. Адреса: Bad-Hamburg, Kirdorfenstr. 53 bei Spediteur Paülii. Deutsches Reich. 698 1-1

Відізвіться — **Гнате Коптюх, Лідо Кузьмич, Маріє Щькалюк, Денисе Гавлішин!** Пишіть на адресу: **Artym Hawlischyn, Langelsheim d./Harz. Bahnhofsstrasse 353.** 699 1-1

Друзі — Мончаківський Роман, Чайківський Богдан із села Джурин і Полівці, повіт Чортків, — відізвіться на адресу: Коцюк Михайло, **Bad Grund (Harz)** Winterberg. 700 1-1

Хто знає щось про Василя Левицького з Луцька, ласкаво прошу подати вістку на адресу: **Jng. Lewitzki Viktor Waltsch b/Karlsbad, Sudetenland Volksdeutscher Lager.** 701 1-1

Шукаємо жінок або мужчин
до розношування »Краківських Вістей« передплатникам у Кракові. Праця від 15 год. попол. в понеділок, середу і пятницю. Винагорода після умови. Зголошення приймає щодня
2-3 **Адміністрація — Кармелітська 34/II.**

ДАЄМО ПРАЦЮ! »Українське Видавництво« у Кракові, Кармелітська 34/II шукає жінки-українки до впорядковування льокалів В-ва. Винагорода згідно з умовою. Зголошуватися **НЕГАЙНО!** 1-3

„Küche und Heim“
:-: Inhaber Bruno Galuszka :-:
ҐУРТІВНЯ КУХОННОГО ПРИЛАДДЯ
ЕМАЛІЯ
АЛЮМІНІЙ
СКЛО
ФАЯНС
ПОРЦЕЛЯНА
Краків, Agnesgasse 2.
579 7-25

Технічне знаряддя найдешевше купиш у фірмі **„ЗЕНІТ“** Краків Вестрінґ ч. 6.
Українська Комісарська Управа.

Ґуртівня шкіри
ф-ми КІНСТЛЄР і Сини
Краків, вулиця Дітля ч. 44.
в Українській Комісарській Управі — поручає
шкіри різного роду — тверді та мякі.
Продажа тільки на картки.

Видавництво
Юрія Тищенка

має на складі великий вибір своїх і чужих українських книжок, образів і карток,

а також усі видання »Українського Видавництва« в Кракові та закордонні видання. Замовлення виконується негайно, по надісланню грошей. Гроші слати до Видавництва, або на адресу УНО в Берліні — конто Юрія Тищенка.
Адреса для листування й замовлень:
Jurij Tyscenko. Nakładatelstvi, Praha II. Zitna 13, Protektorat B. u. M. 689 1-3

Меди й овочеві вина
постачає кооперативам і торговлям
медоситня та склад вин
„ЗАҐЛОБА“
Краків, вул. Сенатська 11. — Тел. 142-76.
Комісарська управа — Т. Семаківський.

Otto Perutz 688 1-5
Trockenplattenfabrik G.m.b.H. München, подає до відома, що представництво та складницю фотографічних фільм, кліш і ін. фотографічного приладдя перебрав **Д-р Іван Малько**
його СКЛАДНИЦЯ та КАНЦЕЛЯРІЯ Краків, Фльоріянська 6/9.

Комісарська Управа Фірми
Perlberger & Schenker
Krakau, Burgstrasse 48.
Теодор Семаківський
постачає богослужебні та виноградні вина, лікери, коняки, малинові та вишневі соки
Ч. тел. 103-08.

Українці купують
порцеляну
скло
кришталі
у фірмі **ЯКІВ ДІНЕР**
Краків, вул. ШЕВСЬКА 20.
Treuhänder — Paul Schwarz

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерал-Губернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung“ Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem“. Praha XIV-65 post. schr. 3.— Курс 1 нім. марки 2 золоті. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa“. Kommissarische Verwaltung. Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher. 102-79